

LAISVE—LIBERTY

Semi-Weekly

102-02 Liberty Avenue
Ozone Park 17, N. Y.

Telephone Michigan 1-6887

LAISVE
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVE—LIBERTY

Dukartsavaitinis

Dalis Queens apskrityje (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 50

Ozone Park 17, N. Y. Antradi., birž. (June) 21, 1960

METAI 49-ji

KRISLAI

— Rašo A. Bimba —

“Raudonieji!”

Išėjimas jaunimui.

Argi ne pavojus?

Pasivytį latvius ir estus!

Niekas nevilioja.

Jis bijo Lietuvos.

Nežmoniskumas!

Dabar tokia moda: nepavyko kvailas diplomatinis žygis, susmuko kreiva politika, kalti “raudonieji”. Taip ir mūsų prezidentas už savo vizito į Japoniją sužlugimą visa bėda vėrcia ant tų pačių vargšų raudonųjų!

“Raudonieji”, žinoma, nepuola ant kelių ir neprašo atleidimo už tas savo “nuodėmes”. Jie net didžiuojasi, kad jie taip aukštai prezidento ir kitų kredituojami.

Bet laikas Amerikai rimtai paieškoti visoms tomis nesekmėms šaknų. Japonijoje žmonių sukilimas eina prieš mūsų vyriausybės pastangas juos įtraukti į karo pavojų. Jie nebentori karo, jie bijo karo. Nuo dviejų autominių bombų numestų ant Japonijos praėjusio karo metu, dar ir dabar žmonės tebemiršta.

Japonijos “raudonieji” (t. y. komunistai) būtų kvaili, jeigu jie nesinaudotų proga ir nemobilizuotų žmonių prieš tą pavojų. Jiems sekasi, nes jie išreikia giliausius Japonijos žmonių troškimus.

—
Čia gimęs ir augęs jaunuolis, baigęs vidurinę mokyklą, negaus diplomo, jeigu nepasirašys ir nepriešs, kad jis yra lojalus Amerikai!

Tai jaunimo įėjimas. Prieš jį kyla protestai. Auga reikalavimai visas tokias priešais šluoti laukan. Jis turės būti išsluotas.

—
Du įvykiai turėtų visiems atidaryti akis. Senesniai New Jersey valstijoje sprogo zenitinio lėktuvo-sviedinio “Bomark” atominis užtaisas. Visus labai išgąsdino atominės radiacijos pavojus. Prieš kelias dienas kilo gaisras atominame submarine “Sargo”. Vėl visus išgąsdino tas pats pavojus.

—
Zaidimas su atominiais patalais, jei jam nebus padarytas galas, baigsis baisiausia tragedija.

—
Skaiciau Vilniaus “Tiesos” vyriausio redaktoriaus Henriko Zimano pranešimą darbininkų ir kaimo korespondentų trečiajam suvažiavimui gegužės 5 d. platų pranešimą. Pranešimas išleistas brošiūrų formoje ir platinamas visoje Lietuvoje.

Man į akis įkrito sekamas pranešimo paragrafas:

“Milžinišku mastu paplito spauda ir Tarybų Lietuvoje, kurioje dabar išeina 15 respublikinių, 4 miestų, 58 rajoninių, 16 daugiatairaziųjų laikraščių ir žurnalų vienkartinis tiražas siekia dabar 1 milijono 650 tūkstančių egzempliorių. Tūkstančiai gyventojų Tarybų Lietuvoje tenka 706 laikraščiai ir žurnalai.

Tai yra, žinoma, geras rezultatas... Tačiau mes neturime puikauti pasiektais laimėjimais ir nusiraminti. Mes dar gerokai atsiliekame nuo mūsų kaimynų latvių, kurie turi

(Tąsa 6-tam pusl.)

Vakarai spaudžia JAV keisti nusiginklavimo poziciją

Geneva. — Nusiginklavimo konferencijoje Vakarų pusę atstovauja Anglija, Francūzija, Italija, Jungtinės Valstijos ir Kanada. Rytų delegacijos vardu Tarybų Sąjungos delegacija pateikė visiškam nusiginklavimui planą.

Jungt. aVstijos, varade Vakarų delegacijos, pasiūlė planą, kad prie nusiginklavimo eiti lėtai, “žingsnis po žingsnio.” Rytų delegatai šį planą skaito nepriimtinu, tik trukdančiu nusiginklavimo reikalus. Jis neatitinka ir Jungtinių Tautų Asamblėjoje 1959 metais priimtai rezoliucijai. Nu-

matoma, kad Rytų delegatai gali visai pertraukti pasitarimus Genevoje ir reikalą perkelti į Jungtinių Tautų Asamblėją. Tatai Vakarų delegatus pastatytų į nekokią poziciją.

Todėl Anglijos ir Francūzijos delegatai spiria Jungtines Valstijas peržiūrėti savo planą ir pritaikius Tarybų Sąjungos planui pateikti svarstymui. Jungtinės Valstijos, siekdamos nustoti savo talkininkų, sutinka peržiūrėti “žingsnis po žingsnio” planą, bet vis vilkina tą padaryti. JAV delegatai sako, kad tai “bū-
tų Rytų laimėjimas.”

Pripažino JAV karo lėktuvų skraidymą

Norfolk, Va.—JAV kari-
nio laivyno viršininkai pripa-
žino, kad Castro sakė tiesią,
jog JAV karo lėktu-
vas skraidė virš Tarybų
Sąjungos prekybos laivo
Kubos vandenys.

Karo viršininkai sako,
kad lėktuvus skraidė virš
TSRS laivo “Dolinsk.”

TSRS jau kelis kartus
protestavo prieš JAV karo
lėktuvų skraidymus virš
jos laivų tarptautiniuose
vandenys.

Laivynas turės 37 A-jėgos submarinus

Washingtonas. — Kaip
laivynas dar užsakė statyti
keturis atominės jėgos
submarinus. Jų statybai,
be įrengimų, skiriama \$104-
000,000. Tris submarinus
statys The General Dynam-
ics Corp., o vieną New
York Shipbuilding Corp.
JAV jau turės gatavus ir
statomus 37 atominės jėgos
submarinus.

Karo laivynas užsakė dar
du naikintuvus ir kelis
greitus submarinus naikin-
tojus.

Komunistų partija prieš karo sutartį

New Yorkas. — Jungti-
nių Valstijų Komunistų
partijos generalinis sekre-
torius Gus Hall pasiuntė
telegramas Senato pirmi-
ninkui L. Johnsonui ir Už-
sienio Santykių Komiteto
pirmininkui senatoriui J.
J. W. Fulbrightui.

Jis reikalauja atmesti
JAV sutartį su Japonija,
kaip žalingą taikai ir prie-
šingą JAV ir Japonijos
žmonių valiai. Gus Hall ra-
gina JAV Senatą išklausti
Amerikos darbininkų orga-
nizacijų ir už taiką kovo-
jančių žmonių nuomonės.

Philadelphia, Pa. — Nor-
folk ir Western geležinkelio
kompanijos susitarė su-
sivienyti.

Gąsdina ir grasina streikieriams

Washingtonas.—Jau pen-
ki mėnesiai laiko, kai 18-
000 laivų statėjų yra strei-
ko lauke. Jie streikuoja
prieš Bethlehem Steel Co.
Streikas sulaukė darbą
Quincy, Mass., Sparrows
Point, Md., ir dar eilėje ki-
tų miestų fabrikų. Dėl
streiko susitrukdė kelių ka-
re laivų statyba.

Admirolas W. M. Beakley
reikalauja baigti streiką,
nes “rusai jau toli prieša-
kyje JAV laivų statyboje.”
Jis grasina darbininkams,
kad JAV valdžia toliau ne-
bus “minkšta.” Bet jis nie-
ko nesako prieš kompaniją,
kuri atsisako patenkinti
teisingus darbo žmonių rei-
kalavimus.

Tokio. — Japonijoje yra
45,000 Jungtinių Valstijų
karių ir lakūnų.

Sako: “Atominis karas būtų pražūtis”

Berlynas. — Dr. J. Ro-
bert Oppenheimer, kurio
vadovystėje JAV pagamino
pirmąją atominę bombą, sa-
ko, kad atominis karas taip
sunaikintų žmonių, jog
vargiai pasiliktų gyvybių,
kurie palaidotų žuvusius.

Jis pasisakė už tai, kad
neturi būti varžoma žmo-
nių laisvė panaikinti atomi-
nius ginklus, o mokslą ir
energiją skirti žmonių gy-
venimo gerinimui.

ŽMOGUS ISARĖ \$70,000 POPIERINIŲ PINIGŲ

Jericho, L. I. — Steve
Fox, 40 metų amžiaus, bul-
dozerio operatorius, išarė
amunicijos metalinę dėžę.
Kada ją atidarė, rado pilną
popierinių pinigų po \$10,
\$20, \$50 ir \$100 bumažko-
mis. Nusigandęs, jis nuga-
bėno pinigus į policijos sto-
tį. Kol kas jų savininkai ne-
atsisaukia. Jeigu per trejis
metus niekas neatsisauks,
pinigai bus atiduoti jų su-
radėjui.

Tar. Sąjunga statosi daug naujų laivų

New Yorkas. — Tarybų
Sąjungos atstovas A. F. Ju-
dincovas raportavo, kad
TSRS Lenkijoje ir Vokie-
tijoje užsakė pastatyti jau
dar 70 žvejybos laivų. Ji
dabar jau turi ir didelį žū-
lės laivyną. Iš Klaipėdos
veikia 14,000 tonų įtalpos
laivas “Tarybų Lietuva.”

Nauji laivai bus po 280
tonų ilgio ir beveik po 4-
000 tonų įtalpos. Laivai bus
panašūs į fabrikus. Ant jų
sutvarkys, į dėžutes sudės

ir sušaldys žuvis. Kiekvie-
no laivo pastatymui ir įren-
gimui bus išleista po \$3-
000,000, o už 70 laivų —
\$270,000,000.

Iš raportų paaiškėjo, kad
1958 metais daugiausia žū-
lę pagavo Kinija, būtent
virš 6,000,000 tonų. Seka-
ma buvo Japonija, kurios
žvejai sugavo 5,505,000 to-
nų. Jungtinės Valstijos su-
gavo 2,671,000, o Tarybų
Sąjunga — 2,621,000 tonų
žuvių.

Didžiulės ekskursijos vyks į Tarybų Lietuvą

New Yorkas. — Prane-
šama, kad šią vasarą ruo-
šiasi net trys didelės eks-
kursijos į Tarybų Lietuvą.

Pirmoji ekskursija, iš apie
50 asmenų, išvyks dvimėsiu
lėktuvais. Dalis ekskursi-
jos išlėks iš Chicagos lie-
pos 3 d., o kita, didesnė da-
lis, išlėks iš New Yorko
liepos 7 dieną. Antroji eks-
kursija iš apie 40 asmenų
išvyksianti rugpjūčio mėne-
sio pradžioje ir trečioji irgi
iš apie 40 asmenų, rugpjūčio
pabaigoje.

Be to, net kelios keleivi-
nės firmos skelbiasi organi-
zuojančios ekskursines gru-
pes į Lietuvos sostinę Vil-
nių. Kaip joms sekasi, kol
kas, nežinia.

Vadinasi, viskas rodo, kad
šią vasarą nemažai Ameri-
kos lietuvių turės progą ap-
lankyti savo senąją tėvynę.

Spėjama, kad minėtos trys
ekskursijos kelionėje išbus
visą mėnesį laiko. Tai reiškia,
kad pačioje Lietuvoje išbus
apie tris savaites lai-
ko. Be to, aplankys Tarybų
Sąjungos sostinę Mask-
vą ir dar vieną kitą tarybi-
nį didmiestį. Tai reiškia,
kad kelionė bus įvairi ir
įdomi.

Surado “pamirštą” Butano karalystę

New Delhi. — Tarp Ang-
lijos, Indijos ir Jungtinių
Valstijų diplomatų ir biz-
nierių pasireiškė varžytinės
Butano karalystėje, — rašo
amerikietis P. Grimes. Bu-
tano (Bhutan) šalis randa-
si aukščiausiuose pasaulio
Himalajo kalnuose, tarp In-
dijos ir Kinijos.

Tai mažą šalį, tik 18,000
ketv. mylių ploto, kurioje
randasi mažiau milijono gy-
ventojų. Dabar ten kara-
liuoja Druk Gyalpo (Sma-
kas karalius), o premjeru
yra Jigme Dorji, kurio se-
serį karalius turi už žmoną.
Premjerui gelbsti jo brolis
Lhendup, mokslo šėjęs
Jungtinėse Valstijose.

Butano šalis atsilikusi.
Ten nėra jokio fabrikėlio,
nei vienos pėdos geležinke-

lio, nei plento. Turčiai ir
kunigai (lamos) žvėriškai
išnaudoja žemdirbius ir gal-
vijų augintojus. Tik dabar
karalius paliuosavo 5,000
vergų, daugumoje indusų,
kurie iš Indijos buvo išvogti.
Viešpatuoja baudžiaviz-
mo sąlygos. Gyvuoja daug-
patystė, kur turčiai gali tu-
rėti iki 100 pačių.

Butanas buvo pamiršta
karalystė. Jis artimai vei-
kė tik su Indija, užsienio
diplomatią ir prekybą ve-
dė tik per Indiją ir Kiniją.

Bet atvyko visokių pata-
rėjų iš Jungtinių Valstijų.
Jie surado, kad Butanas pa-
ranki vieta steigimui lėktu-
vų ir raketų bazės. Rado
pritarimo pas premjero
brolį Lhendupą ir “sudrums-
tė politinę atmosferą.”

Vėliausios žinios

Seoul. — Prezidentą Ei-
senhowerį čia pasitiko nau-
josios valdžios pareigūnai
ir skaitlinga publika. Ta-
čiau iš anksto planuoto iš-
klimingo važiavimo gatvė-
mis į miesto centrą nebuvo.

Chambersburg, Pa. —
Kongresmanas Douglas Eli-
ott kūną atrado po automo-
biliumi netoli Bear Valley
parko. Elliott, respubliko-
nas, buvo tik 39 metų am-

žiaus, prieš porą mėnesių
pradėjęs tas pareigas eiti.

Torquay, Anglija.—Ang-
lų bažnyčios vadas Dr. R.
C. Mortimer sako, kad
skausmingas ilginimas gyve-
nimo yra klaida. Kai ku-
rios operacijos esančios ne-
reikalingos.

New Yorkas.—Pan Ame-
rican World Airways sek-
madienį turėjo sulaukyti

Pasauliniai atgarsiai dėl įvykių Tolimuose Rytuose

Tokio. — Japonijos liau-
dis reikalauja atmesti Japo-
nijos ir JAV karinę sutar-
tį ir panaikinti visas Jung-
tinių Valstijų karo bazes
Japonijoje. Prie parlamen-
to rūmų vėl demonstravo
apie 20,000 žmonių, daugū-
moje studentų.

Komunistai, socialistai ir
darbo unių vadai sako, kad
reakcininkai “įžeidžia stu-
dentus ir darbininkus pa-
sakdami, būk jie demonst-
ruoja tik todėl, kad Mask-
va ir Pekinas jiems moka.”
Jie sako, kad “parsidavusi
Kiši klika mano, būk visi
parsiduoda.”

Trečiadienį prie parla-
mento rūmų buvo už-

mušta viena studentė, su-
žeista 270 studentų ir 672
policininkai. Po riausių
aikštė atradė, kaip karo
laukas.

Manila.—Prezidentas Ei-
senhoweris ir jo artimi su-
pranta, kad atšaukimas vi-
zito į Japoniją—tai smūgis
Respublikonų partijos už-
sienio politikai.

Maskva. — Tarybų Są-
jungos spauda rašo, kad
įvykiai Japonijoje — tai
“liaudies atsakymas į JAV
agresorių politiką.” TASS
žinių agentūra sako, kad
patsai Eisenhoweris nusta-
tė prieš save taikos žmones,
kada pasiėmė atsakomybę
už šnipavimą lėktuvu “U-2.”

Pekinas. — Kinijos radi-
jas ir spauda sako, kad at-
šaukimas prezidento vizito
į Japoniją — tai didelis Ja-
ponijos liaudies laimėjimas,
kuris ves prie panaikinimo
karo sutarčių ir karinių
bazų.

Bonna. — Vakarų Vokie-
tijos spauda rašo, kad įvy-
kiai Japonijoje sudavė smū-
gį JAV užsienio politikai.

Paryžius. — Francūzų
spauda sako, kad po įvykių
Japonijoje Vakarai turės
persvarstyti savo politiką.

Washingtonas. — Vado-
vaujanti demokratai sako,
kad įvykiai Japonijoje—tai
pasekmės nevykusios Res-
publikonų partijos politikos
išvakarėse viršūnių konfe-
rencijos. “Tai didelis smū-
gis JAV politikai,” sako se-
natorius J. W. Fulbright.
Panašiai išsireiškė ir dau-
gelis kitų. Yra ir tokių,
kurie pasakoja, kad tai
“Chruščiovo ir Mao Tze-
tungo darbas.”

Stevensonas, demokratų
vadas, sako, kad jo nenut-
stebino įvykiai Japonijoje.
Jis mano, kad Kiši valdžia
bus nuversta.

T. Sąjungoj numato gerą javų derlių

Maskva. — Žemdirbystės
specialistų posėdyje rapo-
tavo ministras Matckevičius,
kad numatomas geras
javų derlius. Nors kovo ir
balandžio mėnesiais Ukrai-
noje ir Kubanėje buvo ne-
palankaus oro, bet tas daug
nepakenkė.

Jis sakė, kad yra apšėta
350,000,000 akrų žemės plo-
tas, arba 13,000,000 akrų
daugiau, kaip buvo 1959 m.
Siemet į žemės ūkį dar
pasiunčiama 4,000 agrono-
mų ir ūkio specialistų. Ta-
rybų Sąjunga bus padalin-
ta į 39 žemės ūkio sritis.

New Delhi. — Indija su-
sitarė su TSRS, kad pasta-
rosios inžinieriai ieškotų
aliejaus.

Hong Kongas.—Nuo tai-
fūno audrų žuvo 60 žmo-
nių.

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.,
under the Act of March 3, 1879.
Established April 5, 1911 ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	\$9.00	Canada and Brazil, per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada and Brazil, 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per 6 months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Diplomatinė beprotystė

Tai, kas šiomis dienomis atsitiko Japonijoje, turėtų būti didžiausia pamoka Amerikos žmonėms ir jų vadovybei. Tai paskutinio dešimtmečio politikos vaisius. Tokio pažeminimo jokia didžulė valstybė gal nėra susilaukus visoje savo istorijoje. Jos užkviestam ir užkviestam priėjusiam prezidentui užtrenktos durys! Jis nepageidaujamas, nepriimamas svečias!

Ir tai atsitiko tik po kelių dienų po to, kai tam pačiam mūsų prezidentui taip pat rūšiai buvo užtrenktos Taryų Sąjungos durys. Ir ten jam buvo pasakyta, kad jis nelaukiamas, nepageidaujamas svečias, nes yra susikompromitavęs, sugadinęs savo vardą Taryų Sąjungos žmonių akyse.

Kiek už visa tai yra kaltas pats prezidentas, kiek už tai yra atsakingi jo "globotojai" ir patarėjai, nelengva dabar pasakyti. Neigi tas labai svarbu. Svarbu, kad jis pasiėmė visą ir pilną atsakomybę už operaciją baisaus pasaulinio masto šnipinėjimo aparato, kad jis taipgi buvo "autorius" su Japonija sutarties, prieš kurią šitaip audringai sukilo ir užprotestavo Japonijos žmonės.

Atsiminkime, kad šitie visą pasaulį sudominę įvykiai įvyko vienas po kito. Kai nusirito nuo sosto kruvinasis Syngman Rhee Korėjoje, mūsų diplomatai turėjo pagalkoti apie savo politiką. Ypač prezidentas Eisenhoweris turėjo susirūpinti. Dar daugiau: tuoj po to panašus sukilimas prieš mūsų politiką įvyko ir Turkijoje. Nei tas neatidarė akių mūsų diplomatomis, mūsų valstybininkams. Dar akliau buvo reikiama už senąją politiką, už senąsias gaires. Turtum kerštui buvo sakoma: Mūsų prezidentas turi važiuoti į Japoniją padėti Kiši įbrukti japonams į gerkle neapkenčiamą sutartį.

Taip buvo sakoma iki paskutinės dienos, iki paskutinės valandos, kol neatėjo iš Tokyo pranešimas, kad mūsų prezidentas Japonijoje nebepageidaujamas!

Gal už visą šitos politikos fiaską negalima kaltinti tikrai prezidentą Eisenhowerį ir tikrai respublikonus. Juk tikruoju šitos diplomatinės beprotybės autorium buvo Harry Trumanas ir demokratai. Juk Trumanas įtraukė Ameriką į karą Korėjoje. Trumanas ir demokratai pasiėmė globon Čiang Kai-šeką ir atsuko nugarą didžiajai kinų tautai. Trumanas yra autorius politikos socialistinių pasauli kėlimui ir apjuosti militarinėmis bazėmis. Vadinasi, prezidentas Eisenhoweris tikrai teisė ir toliau plėtė ir vykdė politiką, kuri neišvengiamai turės anksčiau ar vėliau baigtis pilnu ir visišku kuzlugumi. Jokios pasakos apie pavojų Amerikos saugumui ir apie derėjimąsi su socialistiniu pasauliu ir tvirtybės pozicijų nepakeis to, kas turi ateiti.

Mūsų krašto vadovybės ir paties prezidento diplomatinę ir politinę trumparegiškumą įrodė ir tas faktas, jog paskutinėmis dienomis nuosirdžiai teikiama patarimą vizitą į Japoniją atsaukti atmetė su pajuoka ir pasipiktinimu. Net specialiu atsisaukimu, pavyzdžiui, Amerikos Komunistų partija kreipėsi į prezidentą, ragindama nesirengti kelionę, atsisakyti vizito, atvesti Kiši ir jo iškeptą sutartį. Dabar kiekvienam turėtų būti aišku, kaip protingai prezidentas būtų pasielgęs, jeigu jis būtų paklausęs komunistų patarimo ir pats atšaukęs vizitą.

Kas dabar, kas toliau? Visi reakcionieriai ir prezidento patarėjai, paregėsite, dabar dar garsiau bliaus už aštresnę, už dar griežtesnę politiką mūsų krašto tarptautiniuose santykiuose. Jie reikalauja dar daugiau lėšų stiprinimui mūsų militarinių jėgų toje pačioje Japonijoje, Korėjoje, Turkijoje, Italijoje ir kituose kraštuose. Bet tokia politika nepadės nei Amerikai, nei pasaulinei taikai. Trumanizmo ir eisenhaizerizmo diplomatines politikos "epocha" turi būti baigta. Reikia tuojau, kuo greičiausiai iškelti tokias gaires, kurios vėstų prie nuosirdaus taikaus sambūvio tarpe kapitalistinio ir socialistinio pasaulio, prie panaikinimo naujo karo grėsmės, prie visuotinio ir pilno nusiginklavimo, prie pačiausio kultūrinio, mokslinio ir kitokio bendradarbiavimo tarpe Taryų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų.

Tik tokios naujos gairės, tik tokia nauja politika atitaisyti ir pakelti mūsų krašto vardą visos žmonijos akyse.

Izraelis ir Argentina

ARGENTINOS VYRIAUSYBĖ APSKUNDĖ Jungtinės Tautos Izraelio vyriausybę. Skundą greitoje ateityje svarstys Jungtinių Tautų Saugumo Taryba. Idomu skundas, idomu reikalas.

Izraelis skundžiamas dėl to, kad jo agentai atvyko į Argentina, pasigrobė ir parsivežė namo biasių naci budelį Eichmaną, kuris vadovavo išskerdimui šešių milijonų žydų, bet išsisuko nuo baudmės, pasprukdamas į Argentina ir ten per daugiau kaip dešimtmetį gyvenamas turtuose ir laimėje. Izraelis pažeidęs tarptautinę teisę ir Argentinos suverenitetą.

Tas, žinoma, tiesa. Bet jeigu kalbėti apie pažeidimą tarptautinės teisės, tai kodėl nepradėti nuo pradžios? Pagal kokią teisę Argentina ne tik šitą kriminalistą,

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

MENSEVIKAI PRIEŠ MENSEVIKUS

Chicagos menševikų "Naujienos" (birž. 11 d.) tvirtina, kad Japonijoje "fanatikų gaujas organizuoja ir kursto specialiai tam chuliganiskam darbiui paruošti Sovietų Rusijos agentai ir Kinijos komunistų "specai". Betgi So. Bostono menševikų "Keleivis" (birž. 15 d.) teigia, kad "tokias nuotaikas Japonijoje reiškia socialistai". Pagal Pijū Grigaitį, tai ir So. Bostono keleiviečiai turėtų būti "specialiai tam chuliganiskam darbiui paruošti Sovietų Rusijos agentai". Idomu, ar ne?

Beje, kalbėdamas apie sutartį su Japonais, prieš kurią japonai taip smarkiai protestuoja, "K." pasakoja, kad ji, ta sutartis, pasirašyta "kaip lygus su lygiu". Ne kokia ta lygybė, jeigu per ateinančius dešimt metų pagal sutartį, Japonijoje Amerika galės laikyti savo militarines bazines, o tuo tarpu Japonija neturės teisės Amerikoje įkurdinti nė tuzino kareivių. Menševikiškai kreivas "Keleivis" supratinas apie lygybę.

NEI PROTO, NEI LOGIKOS

Dienraštyje "Vilnyje" S. J. Jokubka rašo.

JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba išleido pareiškimą dėl bendradarbiavimo su Tarybų Lietuva. Kaip ir paprastai, pareiškime mirga antitarptautinės nuotaikos. Bet paskutiniame pareiškime punkte sutinka, kad dėka kūrėjų tautos gajumui ir vėrimui, Lietuvoje šiuo metu pasirodo kultūrinis laimėjimas, ir tokius laimėjimus bendruomenė priima ir jais gėrėsi bei didžiuojasi.

Tačiau kai J. Kreivėnas gėrėdamasis ir didžiuodamasis išleista Tarybų Lietuvoje M. K. Čiurlionio kūrniais paskolino juos pažangiųjų lietuvių surengtai parodai, tai no good. Nežinau, ar bendruomenė išmetė iš savo greito J. Kreivėną, kaip ALTas A. Varną už nuvykimą Vilniui, bet kad Kreivėnas garų pylos — nepaslapstis.

Kur logika, ponai bendruomenininkai?

"NEŽAISKITE SU UGNIMI, PONAI!"

Tokiu pavadinimu straipsnis tilpo "Literatūra ir menas" gegužės 14 d. Jis buvo rašytas viršūnių konferencijos išvakarėse. Jis kalba apie amerikiečių šnipiškojo lėktuvo U-2 pasirodymą Tarybų žemėje. Jį parąšė įžymus Lietuvos rašytojas Jonas Dovydaitis. Jis mums įdomas.

Dovydaitis rašo:

Pakilkime ir iš paukščių tako pažvelkime į mūsų Tėvynę. Dossus jai šis pavasaris! Į žalia gamtos atgimimą.

bet šimtus kitų nacių kriminalistų, kad ir mažesnių, įsileido, pirmė, gerbė, dar gal net padarė savo piliečiais? Kodėl ji Eichmano nesuėmė ir neatidavė nubaudimui? Ji pati pirmiausia sulaužius ne tik tarptautinę teisę, bet ir paprasčiausią žmoniškumą, kaltina dabar Izraelį.

Beje, šitas įvykis su Eichmanu ir Izraelio apkaltinimas pažeidime tarptautinės teisės, iškelia klausimą apie kitus naciškus kriminalistus. Jų pilna ir Jungtinės Valstijos. Jie žinomi. Bet jie globojami. Dangelis jų jau yra tarpe Amerikos piliečiais. Galimas daiktas, kad Saugumo Taryboje, svarstant Argentinos skundą, bus paliestas ir naujo visas nacių kriminalistų reikalas. Nejaugi jiems bus leista pasislėpus Amerikoje bei Kanadoje išsisukti nuo užsitarnautos baudmės?

2 p.—Laisvė (Liberty)—Antrad., birž. (June) 21, 1960

mo simfoniją, kaip neišskiriamas akordas, įsilieja naujųjų statybų gausmas, drąsus žmogaus kūrejo alsavimas. Į kvapios žemės, mėlno ir saulėto dangaus peizažą įsidaudžia pėdsakai pertvarkantių pasaulį rankų. Tie pėdsakai gigantiški: nauji miestai, naujos jūros, sidabriniai oro laineriai, skrendančios saulės raketos, radijo pokalbiai su kosminėmis platybėmis, atominiai laivai, laužiatikus per ledynus.

Nuostabi epocha! Nuostabus ir žmogus. Jo mintis sparnuota, jo neaprepiama dvasinė galia—mastyti ir neišsėmiamos jėgos savo svajas įvykdyti.

Niekad dar nebuvo toks gražus mūsų pavasaris! Niekad jis nežadėjo tiek daug šviesių vilčių!

Kaip tik šios dienos sutapo su svarbiais visuomeniniais-politiniais įvykiais. Posėdžiavo Maskvoje tarybinis parlamentas. Iš Maskvos atsikrūdo ypač geros žinios. Buvo priimti nutarimai, dar kartą užakcentavę, kad visi galingos tarybinės valstybės ištekliai skiriami darbo žmogaus laimei ir gerovei. Sutrumpinama darbo diena. Naikinami mokesčiai. Peržiūrima piniginė sistema, ir tarybinė valiuta savo perkama galia droši viena iš stipriausių valiutų pasaulyje. Toliau vykdomas nusiginklavimas. Skiriamos naujos asignacijos statyboms ir liaudies buities poreikiams. Maskvoje, šalies įgaliojimų asamblėjoje, skambėjo šventas priesaikas: Taika! Gera valia ir bendradarbiavimas tarp pasaulio tautų! Mūsų parlamentariai kartai pritarė ir patvirtino nuosirdžiausią pritarimą N. Chruščiovo draugystės ir taikos keljonėms Amerikon; Prancūzijon, į Azijos šalis.

Tebūnie didis ir šviesus šis taikos pavasaris!

Tegul žydi ir keroja jokių vėtrų nenulenkiamas taikos medis!

Ir štai tokia graži, atvira širdžių ir jausių dieną iš Pakistano, Pešavaro aerodromo, pakilo lėktuvas be jokių apžinimo ženklų.

Ilgai ir atkakliai kopė lėktuvas į mėlyną dangų, norėdamas jame iširti ir pasislėpti. Jis tarsi bėgo nuo žalio ir šilto pavasario, kardamasis į bekrastes ir ledines stratosferos dykumas. Lyg vagis jis slinko be leidimo per svetimą Afganistapo dangų. O vėliau pasuko į gegužės vėliavų apgaubta tarybinę žemę.

Lėktuvas U-2, kaip žinia, tapo nukirstas. Dėl jo kilo tarptautinis skandalas ir pakriko viršūnių konferencija.

Rašytojas tešia:

Gražus šis pavasaris, Bet, kaip matome, jame yra ir juodų debesėlių, tamsių šešėlių. Jie nori užgožti mūsų saulėtą dieną. Jie nori įpūsti ugnį, kurioje degtų mūsų namai, mūsų kūdikiai, baltais rūbais pasipuosę sodai, peizažai pavirstų mūsų knygos, griuvėsiuose nutiltų mūsų dainos.

Bepročių svajonėmis alsumo

ja kapitalo generolai. Bet jų laikrodžio špytuoklė išsisuko. Niekas nebaudžiamas jau nepajęs pajudinti karo švytuoklės, įjungti mirties laikrodžio. Pasaulis nori taikos, žmonija niekina ir pasmerkia karų apologetus. Liaudis turi pakankamai jėgos, valios ir išminties. Ir daug kartaus patyrimo, kuris ją daro neįveikiama.

Neužtemdyti juodiems šešėliams saulės, kuri skirta parastų žmonių širdims ir laimei susildyti!

O tie, kurie siunčia į mūsų šalį šnipus ir su atviru cinizmu gina ir teisina banditiskus, agresoriškus veiksmus, težino — su ugnimi žaisti pavojinga. Labai pavojinga — galite apdegti!

Iš laiško redakcijai

Lietuva, Alytus
1960. VI. 3 d.

Didžiai gerbiamas
"Laisvės" Redaktoriau,

As labai nuosirdžiai prašau Jus padaryti žygių per Jūsų laikraščio skiltis, kad man būtų galima susirašinėti su giminėmis, gyvenančiais Jungtinėse Amerikos Valstijose.

JAV gyvena mano motinos sesuo Marija Parimskienė. Gal būt dabartiniu metu yra mirusi. Tačiau, kiek man žinoma, ji turėjo penkias dukteris: Jevą, Adelę, Eleną (kitų vardų neprisimenu) Parimskaitės ir sūnų Joną Parimską.

Tikslus jos gyvenamosios vietos adresas man nėra gerai žinomas. Tačiau iš užsilikusiu laišku liekanų adresas, buvo maždaug toks:

Marija Parimskienė
Dikson St.
Homestead, Pa.

Todėl nuosirdžiai prašau paskelbti mano giminiių paieškojimą nustatant tikslų adresą. Aš būsiu už tai Jums nuosirdžiausiai dėkingas.

Tuo pačiu linkiu Jums geriausios sveikatos ir pasisekimo kūrybiniame darbe ir gyvenime, Jūsų laikraščiu "Laisvė" geriausios kloties.

Mano adresas:
Alytaus miestas
Vilniaus g. Nr. 21
Ona Klibaravičiūtė
Lithuania, USSR

Gerbiama Redakcija,

Štai aš vos perskaičiau jūsų laikraščio "Laisvės" du numerius. Ji man labai patiko. Norėčiau skaityti dažniau ir tapti jos bendradarbe.

Be to, norėčiau išreikšti padėką savo tetai Julijai Paulauskionei Toronte, Kanadoj, kurios dėka "Laisvė" pas mane pateko. Jai nuosirdžiai linkiu laimės ir ilgiausių metų.

M. Pocienė
1960-VI-9, Vilnius

TRAŠOS IŠ DŪMŲ

Vengrijoje sėkmingai atlikti bandymai, kurių tikslas — iš kai kurių dujų, išemancijų su dūmais iš imonių kaminų, gauti azoto trašas. Laboratoriniai tyrimai parodė, kad atitinkamai perdurbus šias dujas, galima gauti kalcio nitratą, kuris jau yra azotinių trašų žaliava. Vengrų ekonomistai mano, kad iš fabriky dūmų kasmet galima gauti šimtus tūkstančių centnerių dirbtinių azotinių trašų.

K. Galkauskas -- įžymus lietuvių kompozitorius

(185 metų gimimo sukaktuvėms atžymėti)

Vienas iš seniausių lietuvių kompozitorių, LTSR nusipelnęs meno veikėjas, profesorius Konstantinas Galkauskas gimė mūsų sostinėje Vilniuje. Baigęs Peterburgo konservatoriją jis sugrįžo į savo gimtąjį miestą ir čia dirbo visą laiką, iki šių dienų. 1909 metais Galkauskas Vilniuje pastatė savo pirmąją operą "Cigonai". 1908-1918 m. dėsto muzikos teorijos disciplinas muzikos mokykloje, o vėliau muziką Vilniaus vidurinėse mokyklose. 1918 m. pabaigoje, susikūrus Lietuvoje laikinajai revoliucinei vyriausybei, jis skiriamas suorganizuotą muzikos ligęją, kur jis dirba su dilede energija. Jis dirguoja pirmam simfoniniam koncertui, kuris įvyko 1919 m. balandžio mėn. 16 d. Ener-

gingą veiklą K. Galkauskas išvydė Vilniuje lenkų okupacijos metais, stiprinamas ir keldamas lietuvių muzikinę kultūrą, ne tik kaip atlikėjas, bet ir kaip publicistas. Stambiausia jo kūrinys—simfonija, skirta Maskvos 800 metų jubiliejui. Iš kitų jo kūrinių pažymėtini: "10 poetiškų paveikslų," suita "Kolūkis žydi," chorinės dainos ("Černiachovskio aikštėje," "Atstatysiu miestą Gedimino," "Gyviejiems" ir kt.). Jis taip pat suharmonizavau muziką Vilniaus vidurinėse mokyklose. 1918 m. Nežiūrint savo senyvo amžiaus, K. Galkauskas ir šiandien atiduoda visą savo energiją lietuvių muzikinės kultūros kėlimui. Lėkime ilgiausiu ir vaisingų kūrybinio darbo metų garbingam jubilijatui.

J. Nevėžis

LIETUVA ENERGETINĖ

Penki klausimai Lietuvos TSR Liaudies ūkio tarybos energetikos ūkio valdybos vyriausiam inžinieriui A. Gruodžiui

1. Ar negalėtumėte trumpai papasakoti apie Lietuvos elektrifikavimą buržuazijos viešpatavimo metais?

Buržuazinėje Lietuvoje buvo daug kalbama apie elektrifikavimą. Bet niekas tuo nesirūpino, ir praktiškai ši problema beveik nebuvo sprendžiama. Siekiant elektrifikuoti šalį, 1937 metais buvo įsteigta akcinė bendrovė "Elektra." Ši bendrovė pastatė Rėkavos elektrinę ir 30 kilovoltų įtampos oro linijas Rėkavos šaliai ir Rėkavos-Panėvėžys su pastotėmis. Tačiau ir miesteliuose, kaip ir pirmiau, tebedegė žibalinės lempos. Juk buržuazijos viešpatavimo metais Lietuvos energetikos pajėgumas sudarė iš viso tik 50 tūkstančių kilovatų.

2. Kokie pakitimai įvyko respublikos energetikos ūkyje pirmaisiais septynmečio metais?

Visų pirma, buvo pertvertas Nemunas, ir pirmieji Kauno HES agregatai pradėjo teikti pramoninę srovę. Be to, buvo paleista į darbą didžiausia Pabaltijyje kaimo hidroelektrinė — Antalieptės HES, taip pat Aukštadvario hidroelektrinė prie Verknės, Motiejūnų HES prie Širvintos bei kitos hidroelektrinės. Pirmaisiais septynmečio metais respublikos energetikos pajėgumas padidėjo iki 200 tūkstančių kilovatų.

Praeitais metais buvo paleista veikti eilė 110 kilovoltų įtampos oro linijų su pastotėmis, tame tarpe linija Vilnius-Kaunas. Buvo statomos linijos Šiauliai-Akmenė, Kaunas-Gusevas ir Sovietskas - Klaipėda su pastotėmis Vilniuje, Kaune, Akmenėje ir kitur.

Aukštos įtampos linijos statomos tik su gelžbetoninėmis atramomis.

3. Kokia yra pagrindinė Lietuvos energetikos vystymo kryptis?

Kontroliniuose septynmečio plano skaičiuose numatyta pradėti statyti Lietuvoje valstybinę rajoninę šiluminę elektrinę. Ji bus pradėta statyti šiais metais. Tai bus labai didelė Tarybų Sąjungos šiaurės

vakary rajono energetikos bazė.

Pirmą šiluminės elektrinės agregatą numatyta paleisti į darbą 1963 metais, o galutinai užbaigti statybą septynmečio pabaigoje. Pagrindinis kuras elektrinei bus Dašavos gamtinės dujos. Dujotiekis jau tiesiamas, ir ateinančiais metais jis bus nutiestas iki Minsko. 1962 metais dujos plieniniais vamzdžiais ateis iš Ukrainos ir į mūsų respublikos sostinę. Nuo dujotiekio Vilnius-Kaunas bus nutiestas atšaka į elektrinės statybos aikštę. Kaip atatsarginį kurą elektrinė galėtų naudoti mazutą. Naujoji elektrinė bus dydylka kartų galingesnė už Kauno HES.

Šiluminės elektrinės statyba — didelis respublikos gyvenimo įvykis. Juk, paleidus į darbą šią energetikos milžiną, respublika gaus milijonus kilovatų pigios elektros energijos, kuri padės toliau industrializuoti kraštą, vystyti ekonomiką ir kultūrą. Elektrinė, pastatyta respublikos centre, duos ne tik elektros energijos, bet ir kuro, atsisiras galimybė elektrifikuoti geležinkelio liniją Vilnius-Kaunas-Klaipėda.

4. Kas dar septynmečio metais pasiekis respublikos energetikos ūkyje?

Baltarusijos, Lietuvos, Latvijos bei Estijos respublikų ir Leningrado bei Kaliningrado sričių energetikos ūkiai bus sujungti 380 kilovatų oro linijomis į bendrą energetikos sistemą. Šią sistemą valdys vieninga dispečerinė tarnyba. Numatoma, kad šio valdymo centras bus Rygoje.

Iki 1965 metų mes turime elektrifikuoti visą respublikos žemės ūkį.

5. Ar bus prie Nemuno kuriama hidroelektrinė kaskada?

Respublikos energetikos ištekliai sudaro Nemuno ir Neris vandenys. Pastčius Kauno HES, numatoma pastatyti antrą Nemuno hidroelektrinę ties Jurbarku.

Šiuo metu Nemunas tiriamas ir aukščiauj Kauno hidroelektrinės. Yra projektas pastatyti HES ties Birštonu. Jos galingumas bus 300-500 tūkstančių kilovatų. Šios elektrinės užtvara pakels vandens lygį 35 metrais.

Kai sualsavo jūra, sukurta žmonių laimei

KAUNAS. — Skaisti pavasario saulė pažvelgė šiltu žvilgsniu į mūsų žemę. Pūgų suversti sniego kalnai ir storos lytys—bejėgės prieš gamtos atgimimo ugnį. Suužė, sušniokstė upeliai ir upės. Slėniuose vietose subtilio iš po nakties atsiradę ežerai. Siautuli ngais verpetais krinta vanduo nuo malūnų slenkčių. Atžygiuoja pavasaris — gailvus, jaunas, galingas!

O kaip pergyvena pavasarinį vandenų siautėjimą Nemunas ir Kauno HES? Šiemetinis pavasaris žada retą dovaną Lietuvai. Vandenų galybės suplauks į naująjį jūrai skirtą guolį ir jį užtvindys. Tai, apie ką dainavo poetai, apie ką kalbėjome su žuigiu nerimu, turi įvykti jau šiandien, rytoj, poryt...

Skubėkime ant naujosios jūros kranto!

Gimimo stebuklas

Dar toli prieš užtvanką, nuo Panemunės aukštų kalvų pasidairius, matyti metriniu ledu sukaustytas Nemunas. Iš po ledinio sarko sklinda ir visos pusės vanduo. Jis gausiai plaukia iš aukštupio. HES užtvanka tvinstančiai upei neleidžia laisvai smukti į marias. Ir vanduo ieško sau lengviausių kelių. Kur Rumšiškų laukuose buvo kalvutė — ten dabar jau sala. Kur kadaise buvo panemunės kelias, styrojo telefonų stulpai — atplyšta ledinė lytis ir sūpunojasi vilnyje. Visame didžiuliam septyniadešimt kvadratinį kilometrų plote, kur rudenį žibėjo laukai ir urzė jūros dugną lygindami dozeriai, dabar balta tyra ir vingiuoja keistos, rijos upės. Jų pradžia— Nemunas. O pabaigos dar nėra. Naujos upės slenka pamažėle vis tolyn, šakojasi, užpla slėnius, buvusių namų duobes. Vanduo slenka atsargiai, tarsi gerai pasišalvydamas. Paskui naujosios upės staigiai pasiuoka, lyg artimos bičiulės paduoda viena, kitai ranką, glaudžiasi, susijungia ir išstirpta saulės laiminamoje ir gaivinamoje ekstazėje...

Taip dinga dar vienas jūrai skirtas dugno gabalas. Tai, ką pasiėmė Nemuno jūra — žmonėms nebegrąžins. Įvyko dar viena stebuklo akimirka. Įvyko dar viena gimimo paslaptis.

Didieji vandenys

Kauno HES hidrologas inž. Mickus užgulęs gelsvą

milimetrinio popieriaus la- pa, kuris dengia nemažą stalą. Tai Nemuno potvynio grafikas. Popieriuje, lyg radiolokatoriaus ekrane, matyti, kaip Nemunas alsuoja nuo pat Gardino ligi Petrašiūnų. Matavimo stotys pranešinėja į šį kambarį duomenis. Žaliu, violetiniu, mėlynu pieštuku telefoniniai pranešimai ant gelsvo lapo fiksuojami kreivėmis. HES hidrologas nešiai sau domisi Nemuno pavasariniais pokštais. Jis gautus pranešimus apibendrina ir juos perduoda tiems, kurie susibūrę prie užtvankos skydų, prie turbinų valdymo pulto. Čia šiandien surasi visus HES inžinierius. Ateina didysis vanduo! O tai reiškia, kad reikia būti labai sumaniam. Nė vieno bereikalingo vandens lašo nenuleisti į žemupį, bet kartu ir nesukelti staigaus potvynio. Reikia išvengti smūgio į hidro-technikos įrengimus, į užtvanką, į pylimus. Tarybiniai hidroužtvankų specialistai turi didžiulę prakti- ką. Nustatytos geležinės taisyklės, kaip užtvindyti naujas jūras. Vanduo turi būti keliamas palaipsniui. Tada neįvyks jokių bereikalingų įtempimų pylimuose.

— Jūra bus pripildyta, kai pasieksime 44 atžymą... — kalba hidrologas Mickus. — Dabar jau turime ketvirtadalį reikalingo vandens. Iš viso jūroje bus 460 milijonų kubinių metrų.

— O koks šiandien vandens lygis?

— 36.54...

Tai reiškia, kad Nemunas beveik vienuolikos metrų aukščio vandens kalnu jau slegia HES betoninę krūtinę. Ir kasdien po pusę metro šalto vandens kumštis kils ir didės.

Skaičiai moka labai tiksliai kalbėti. Jie pasako, kad artėja pati didžiausia vandenų gausybė. Prie Gardino ledas jau pajudėjo. Už trijų, keturių dienų prie Kauno HES užtvankos slenkčių atslinks visa upių ir upelių pavasario jėga. Per sekundę čia kris 3,000 kubinių metrų vandens. Tai trenksmas, primenąs artilerijos gausumą, nuo kurio krūpčioja žemė. Šiuos trenksmus ir virpesius priims ant savo pečių betonai. Štai dabar ir aišku, kodėl čia pagulditi tokie stori blokai ir aštriadančiai ban-

gų gesintojai. Kodėl taip rūpestingai mazgė plienines armatūras darbininkai, o cemento mišinį akylai tikrino statybininkai.

Stiprus mūsų žmogus. Pirmą kartą po tūkstantmetės Nemuno istorijos jo pavasario galybė yra valdoma proto ir išmintingos rankos.

Didieji vandenys skelbia ne siaubą, bet jūros-naujamio alsavimą.

Pareigos valandos

Greit sensta užrašų knygutės duomenys, šį pavasarį vaikstant po HES.

Vėl užbėgu pas hidrologus. Ar daug paaugstėjo upė?

—Nemuno patvanka jau penkiolika metrų!

Technikas-hidrologas Dušauskienė susirūpinusi rodo gautus pranešimus iš matavimo stočių. Leda susigrūdodo prie Darsūniškio. Pajudėjo ir vėl sustojo prie Birštono. Tose vietose vanduo gerokai pakilęs.

Nuraminu ją. Užvakar aš pats buvau Birštone, o vakar—Darsūniškyje. Mačiau Nemuno maištą. Retas vaizdas! Ir prie vieno, ir prie kito panemunės miestelio pereitą vasarą buvo supilti naujutėliai pylimai. Plačiu lanku jie dengia ir saugoja namus ir jų šilts židinius.

Aš mačiau, kaip pylimais vaikštinėjo žmonės. Jie lyg iš patogaus amfiteatro žiūrėjo į ledus, į upę.

Mūsų akyse driokstelėdavo platus ledinis upės rūbas. Pajudėdavo pakrantių lytys ir vėl sustodavo. Drąsus kino operatorius, apsiavęs aukštąs guminišias batus, stryktelėjo ant ledo ir žingsniavo su kamera rankoje prie plyšio.

Žiūrovai aiktėlėjo ir nušėčiuvo. Kokie jūžūs vyrukai, šie mūsų kino operatoriai. Kartą vienas iš jų šoko su kamera iš skrendančio lėktuvo, ant pečių turėdamas parašutą. O štai šis bando savo ir kitų nervus, pasivaikščiodamas potvynio drebuliu virpančiu ledu.

Bet argi tokios akimirkos išsižadėsi?

Juk ir čia, prie Birštono, jaučiasi būsimos jūros pavasarinis atsikvėpimas!

Prie Darsūniškio Nemunas buvo dar labiau išsėjęs. Leda smogė viens kitam, trupėjo lytys, viena kita skandino, storuliai gabalai virsdavo baltais miltais. Ir Nemunas, dar nepakilęs ligi saugojancio miestelį pylimo papėdės, jau atrodė lyg skersai ir išilgai išartas galingais plūgiais. Nė vienos didesnės sveikos lyties! Upė sustojo ir tarsi apmąstė, kas bus toliau.

Siapus Darsūniškio pylimo, didelėje baloje, paugliai plaukė mažute valtele. Kaipgi nepasidžiaugti mažute Venecija! Ir senjoritas jie buvo greta pasisodinę—trečios ketvirtos klasės moksleives!

O prie pat ledinėmis lytimis nusėtos pakrantės, net tamsaus vakaro nebodami, užė keli buldozeriai. Jie stūmė žvyrą aukšty, kad dar stipriau galėtų pasipriešinti pylimas bet kokiems netikėtumams. Mes matėme, kad jūros gimimas ne tik grakšti poezija, bet ir budėjimas, nemiga, skuba, pareiga.

(Tąsa 5-tam pusl.)

LDS GALI JUS APRŪPINTI GERA APDRAUDA IR PAŠALPA

Jūs gerai žinote, kad dabartiniu laiku ne tik naudinga, bet ir labai reikalinga turėti gerą apdraudą ir pašalpą.

Gal būt jūs, kaip ir daugelis kitų žmonių, turite šokią tokią apdraudą. Bet gerai žinoma, kad didelė didžiūma žmonių yra permažai apsidraudę. Jeigu jūs vienas iš tų, rimtai pasvarstykite apie įsirašymą į Lietuvii Darbininkų Susivienijimą.

LDS išduoda narystės paliudijimus ant sekamų paprastos apdraudos (whole life) sumų: \$150, \$300, \$500, \$1,000 ir \$2,000. (Ant \$2,000 sumos priimami asmenys tik iki 50 metų amžiaus.)

Kiek Reikia Mokėti Už Paprastą Apdraudą

Mokestis eina pagal amžių ir apdraudos sumą.

20 metų amžiaus reikia mokėti tik 76 centus į mėnesį už \$500 apdraudą; \$1.29 už \$1,000; \$2.36 už \$2,000.

40 metų amžiaus reikia mokėti tik \$1.28 į mėnesį už \$500; \$2.34 už \$1,000; \$4.46 už \$2,000.

60 metų amžiaus reikia mokėti tik \$1.83 į mėnesį už \$300; \$2.90 už \$500; \$5.58 už \$1,000.

Nemokant Duoklių Galima Turėti Apdraudą

Paprastą apdraudą galima pakeisti į išmokėtą (paid-up) apdraudą už 10 ar 20 metų.

Pavyzdys: Įsirašo į LDS 40 metų amžiaus narys ant paprastos apdraudos \$1,000 sumoje. Už 20 metų jis nusprendžia daugiau nebemokėti duoklių už tą apdraudą. Ir jis tuomet gali turėti išmokėtą (paid-up) apdraudą \$585 sumoje. Jis daugiau nebemoka jokių duoklių už tą apdraudą.

Bet jeigu tas narys įsirašo ant \$2,000 apdraudos, tai už 20 metų laiko jis gali gauti išmokėtą (paid-up) viso amžiaus apdraudą \$1,170 sumoje.

Yra žmonių, kurie nenori visą amžių mokėti už apdraudą. Nori išmokėti apdraudą per 20 metų.

Jie tokią apdraudą gali gauti įsirašydami į LDS. Jūs galite įsirašyti ant \$2,000 sumos (jeigu dar neturite virš 50 metų amžiaus). Per 20 metų jūs būsite apsidraudę \$2,000 sumoje. Gal per tą laiką jums ir bus reikalingiausia tokioje sumoje apdrauda. Bet už 20 metų—jūs galite nebemokėti jokių duoklių, ir turėsite apdraudą virš \$1,000 sumoje. Čia jums išeis geriau, negu kad jūs įsirašytumėte iš pat pradžių ant taip vadinamos per 20 metų išmokamos (20 year payment life) apdraudos \$1,000 sumoje.

Jauniems Naudinga 20 Metų "Endowment" Apdrauda

Jūs galite apsidrausti ir ant 20 metų "endowment" apdraudos. Ta apdrauda ypatingai naudinga jauniems žmonėms. Tai pinigų taupymo apdrauda.

Daleiskime, 20 metų amžiaus jaunuolis įsirašo ant 20 metų "endowment" (sutaupų) apdraudos \$1,000 sumoje. (Jei nori, gali įsirašyti ir ant \$2,000.) Jis moka LDS centrui \$3.66 į mėnesį. Per 20 metų jis viso sumoka \$878. Po 20 metų LDS jam išmoka \$1,000. Tas narys ne tik kad buvo apsidraudęs \$1,000 sumoje per 20 metų, bet po 20 metų gavo daugiau pinigų negu sumokėjo. Tai geras pinigų sutaupymas. Tą labai gerai įvertintina tie nariai, kuriems LDS dabar išmoka po \$1,000 "endowment" apdraudas.

Didelė Pašalpa Už Mažą Mokestį

LDS dabar moka didelę pašalpą už palyginamai mažas duokles. Už \$12 pašalpos į savaitę reikia mokėti tik 65 centus į mėnesį. Mokant tik \$1.20 į mėnesį, susirgus galima gauti pašalpos \$19.80 per savaitę.

Pavyzdys: Įsirašo narys į LDS pašalpos antrą laipsnį ir moka tik 65 centus į mėnesį. Už vieno mėnesio laiko po įsirašymo suseraga arba būna sužeistas ir serga šešis mėnesius laiko ar ilgiau. Per 7 mėnesius jis viso sumoka į pašalpos skyrių tik \$4.55. Bet iš LDS už savo ligą jis gali gauti pašalpos net \$216.

Jeigu toks narys įsirašytų į ketvirtą pašalpos laipsnį, tai per 7 mėnesius jis viso sumokėtų tik \$8.40. Gi pašalpos už savo ligą jis galėtų gauti \$356.40.

Už vieno mėnesio laiko po įsirašymo narys turi teisę prie pašalpos. Į LDS pašalpos skyrių gali įsirašyti asmenys nuo 16 iki 50 metų amžiaus.

Irašykite Savo Vaikus, Savo Anūkus į LDS

Į LDS galima įrašyti vaikus nuo gimimo dienos iki 16 metų amžiaus ant paprastos apdraudos arba ant 20 metų "endowment." Galima įrašyti ant sekamų apdraudos sumų: \$150, \$300, \$500, \$1,000 arba \$2,000 be daktaro egzaminacijos.

Irašant 10 metų amžiaus vaiką ant \$1,000 paprastos apdraudos reikia mokėti tik \$2.55 už tris mėnesius. Už \$2,000 reikia mokėti tik \$4.95.

Už 20 metų galima nebemokėti duoklių, ir tuomet narys gali turėti išmokėtą (paid-up) apdraudą. Dabar įrašytas 10 metų amžiaus vaikas ant \$1,000 už 20 metų gali turėti išmokėtą apdraudą \$436 sumoje.

Džiaugsmas Jaunam Žmogui Gavus \$1,000

Labai naudinga įrašyti vaikus į LDS ant 20 metų "endowment" apdraudos.

Irašant 5 metų amžiaus vaiką ant tokios apdraudos reiktų viso (per 20 metų) sumokėti tik \$814. Už 20 metų LDS atmokės tam nariui \$1,000. Koks tuomet jam bus džiaugsmas! Narys ne tik kad buvo apdraustas \$1,000 sumoje per 20 metų, bet po 20 metų gavo žymiai daugiau pinigų negu buvo sumokėta duoklėmis.

Dėl įsirašymo į LDS ar dėl įrašymo savo vaikų ar anūkų galite kreiptis prie LDS kuopos savo mieste arba sekamų adresu:

Lietuvių Darbininkų Susivienijimas

104-07 102nd Street, Ozone Park 17, New York

Baltimore, Md.

Nedarbas siautėja

Nedarbas, kaip kokis vėžys, ėda darbininkų gyvenimą. Nedarbas ne tik skauda rykštė darbininkams, bet jis kenkia visai visuomenei. Mūsų mieste yra apie 40,000 bedarbių, o jie norėtų dirbti, bet darbo nėra. Iš nedarbo fondo jų pagalbai per savaitę išmoka po milijoną dolerių. Per pastaruosius penkerius metus išmokėjo 200 milijonų dolerių bedarbiams.

Yra daug tokių, gal net dešimtys tūkstančių, darbininkų šeimų, kurių metinės įplaukos yra nuo \$1,000 iki \$2,000. Kalėdų švenčių proga mažai uždirbantiems, gyvenantiems luosose, išdalino 17,000 dežių (baskets) jų vaikams. Mat, krikščioniška "meilė" sako — pamaitinti juos norį kartą per metus. Ar čia yra žmoniškumas? Tikrumoje, tai tik pasityčiojimas iš žmogaus teisių, kuris negali žmoniškai gyventi ne todėl, kad nenori, bet kad sąlygos neleidžia.

Kodėl taip yra? Kas už tai yra kaltas? Salis turtinga. Eikvojimas didžiausios pinigų sumos, žmonių protas ir energija militarizmui, o gyventojams stoka tinkamų gyvenimo namų, ligoninių, mokyklų ir jie neturi žmoniškų gyvenimo sąlygų.

Tatai paeina nuo to, kad žemės turtai, gamybos priemonės ir pinigai yra privatinėse turčių rankose. Jiems neapeina visuomenė, liaudies reikalai. Jie rūpinasi tik savo įplaukomis, savo pelnais ir jų padidini- mais.

Mieste siautėja vandalai. Jie dažnai išvagia nuo kapų geles, kai tik nauji numirėliai yra palaidojami. Pavogtas geles vieni parduoja, kiti jomis puošia savo namus, o dar kiti tik jas sunaikina.

Dažnai gyvas, gražiai žydintis "azelijas" išsikasa ir parsinešę pasisodina savo namų papuošimui. Dirbinius, iš vertingiesio metalo, dažnai nulupinėja pardavimui. Koplyčių langus išdaužo. Vienas kapų dabotojas sakė, kad turėjo langus lentomis užkalinėti.

Vandalams nedaro skirtumo, kokių žmonių, kokio tikėjimo kapinės. Jie apie 40 antkapių išvartė ant katalikų Holy Redeemers kapinių. Šis vandalizmas siautėja jau per daugelį metų. Jie daug išvartė ir sugadino antkapių ir kitokių pastatų. Kaip matome, tai protiniai sugedusiems žmonėms nedaro skirtumo nei tikyba, nei jie žino padarumą. Kai kurie tą atlieka pasipelnimo sumetimais, o kiti tik kad galėtų pasirodyti savo "pranašumu".

John Balsys

PRANAŠYSTĖ

Dar būdamas gimnazistu, A. Butlerovas aistringai domėjosi chemija, mėgo daryti įvairiausius bandymus, kartais netgi pavojingus. Už tai jam dažnai kliūdavo. Vieną kartą eilinio bandymo metu įvyko sprogi- mas. A. Butlerovą už tai pasodino į kalcerį, o ant durų prisegė raštelį: "Čia sėdi didysis chemikas". Juokais duotas vardas vėliau pasirodė pranašingas.

Vis plačiau Lietuvoje taikoma širdies operacija. Dabar ši sudėtinga operacija sėkmingai atliekama trijose ligoninėse—Respublikinėje Kauno klinikinėje ligoninėje, Vilniaus geležinkelio klinikinėje ligoninėje ir Vilniaus I tarybinėje klinikinėje ligoninėje.

NUOTRAUKOJE matote Vilniaus I tarybinės ligoninės chirurgą A. Pronskų, kuris su sanitarinės aviacijos pilotu I. Andarenko ruošiasi iškristi į Telšius. Chirurgas A. Pronskas jau sėkmingai atliko ne vieną širdies operaciją.

p.-Laisvė (Liberty)—Antradi., birž. (June) 21, 1960

Rojus Mizara

Atsakau į klausimus

Manęs klausia:

—Ar iš tikrųjų Lietuva dabar valdo rusai?

Ne. Tai yra melas, didelis melas! Tarybų Lietuva valdo pačių Lietuvos žmonių išrinkti ir pastatyti organai, — partiniai ir valdiniai organai, — kuriuos sudaro lietuviai.

LKP Centro Komitetą sudaro milžiniška dauguma lietuvių, centrinę valdžią, kuriai vadovauja Motiejus Šumauskas, taipgi lietuviai.

Kalbant apie rajonus: Taip, buvusioje Vilniuje yra rajonų nelietuviškų, tad natūralu juose ir rajoniniai ir apylinkiniai valdymosi organai nėra pilnai lietuviški.

Lietuva įeina į Tarybų Sąjungą, kurią sudaro 15 lygiateisių tarybinių respublikų. TSRS Aukščiausiąjį Sovietą (parlamentą), abudu jo butus, sudaro tarybinės respublikos, jų skaičiuje ir Lietuva. Justas Paleckis yra Tarybų Sąjungos vice-prezidentas.

TSKP Centro Komitetan taipgi įeina ir Lietuvos atstovai—A. Snieckus, J. Paleckis, Motiejus Šumauskas. Vadinas, pačiuose aukščiausiuose Tarybų Sąjungos organuose įeina ir Lietuvos respublikos atstovai lygiai, kaip ir kitų tarybinių respublikų, na, ir jie visi bendrai sprendžia bendrus visų respublikų, visos Tarybų Sąjungos reikalus: užsienio politiką, finansus, gynybą, prekybą, pašta, etc.

Kadangi iš visu 15 tarybinių respublikų Rusija yra pati didžiausia ir skaitlingiausia savo žmonėmis, tai natūralu, kad ir TSRS valdymo si organuose rusų tautybės žmonių įeina daugiau negu kitų tautų, sudarancijų Tarybų Sąjunga. Kitaip juk ir negalėtų būti, nes būtų nedemokratiška.

(Einant praėjusių metų Tarybų Sąjungos gyventojų surašymo duomenimis, gyventojų ten iš viso buvo 208,827,000. Iš to skaičiaus rusų—114,588,000.)

—Kiek iš tikrųjų Lietuvoje yra rusų?

Einant tuo pačiu gyven-tojų surašymu, praėjusiais metais Lietuvoje rusų buvo 231,000. Daug jų gyvena kaime, dirba kolūkiuose, daug jų gyvena miestuose ir dirba darbininkais bei tarnautojais; nemaža rusų gyvena Lietuvoje seniau, gyvena jie arba jų vaikai bei ainiai ir dabar. Dalis yra atvykusių po karo. Tai vis daugiausia lavinti darbininkai, inžinieriai, amatininkai, specialistai, reikalingi naujoms pramonėms, kurios Lietuvoje dygsta viena po kitos.

Yra Lietuvoje Tarybinės Armijos dalinių, kuriuose taipgi nemažą nuosimtį sudaro rusų tautos jaunimas.

Šiuo metu Lietuvoje atsirado daug visokių naujų fabriku, gaminančių tokius produktus, apie kokius daugelis Lietuvos žmonių ligi šiol nebuvo girdėję.

Kokie fabrikai? Ką jie gamina?

Ogi fabrikai, gaminą elektros skaitiklius, magnetofonus, garo turbinas, dulkių siurblius, radio aparatus, plovimo stakles, ir tt., ir tt. Klaipėdoje veikia didžiulė laivų statykla, Naujojoje Akmenėje — moderniškas cemento fabrikas. Neseniai ant Nemuno buvo užbaigta

statyti hidroelektrinė, o ne- užilgo bus pradėta statyti šiluminė elektros jėgainė tarp Vilniaus ir Kauno.

Daugelis suminėtu fabriku dirba labai dalikatnus dalykus; jiems gaminti nepastatysi iš gatvės paimta žmogų: jis turi būti išlavintas, gerai savo darbe patyręs. O savų patyrusių darbininkų Lietuva labai mažai turėjo ir dabar neužtenkamai jų turi, nors labai daug moko. Reikėjo parsitraukti nemažą inžinierių ir mechanikų iš kitur, daugiausiai iš Rusijos.

Sakysime, Kauno hidroelektrinės statyboje — visa eilė inžinierių ir kitokių patyrusių specialistų buvo parkviesti iš Rusijos, kur jie buvo pastatę ne vieną, didesnę už Kauno, elektrinę. Tą patį galima pasakyti apie laivų statyklą ir kt. fabrikus.

Parsitraukia Lietuva specialistų ir iš Ukrainos, ir iš Baltarusijos, iš Gruzijos, iš Latvijos, iš Estijos ir iš kitų respublikų.

Specialistai, atvykę iš kitų respublikų į Lietuvą dirbti, jaučia, kad jie čia tik laikinai gyvena, todėl ne visi jų ir lietuvių kalbą mokosi. Man teko šnekėtis su kai kuriais jų. Klausiau vieno rusų inžinieriaus, kodėl jis nesimoko lietuvių kalbos. Jo atsakymas buvo:

—Ukrainoje aš dirbau septynerius metus, — tiesiog nebuvo man laiko ukrainiečių kalbos mokytis; Lietuvoje dirbu jau dvejus metus. Už metų kitų Lietuvą paliksiu ir gal būt mane pasius, kaip hidroelektrinių specialistą, kur nors į kitą respubliką. Taigi aš nepajėgčiau, jei ir labai norėčiau, išmokyti visas kalbas tų respublikų, kuriose po kelerų metų dirbu.

Jis teisus!

—Kodėl priešiški Tarybų Lietuvai „veiksniai“ taip niekina rusus?

Noras niekinti, išjuokti kitas tautas bei rases pastulas būtybes yra antroji prigimtis. Bet kiek tai liečia, kaip jūs sakote, lietuviškus „veiksnius“, tai jie iš tikrųjų puola ne rusus, o tarybinę santvarką, socialistinę santvarką, kuri pirmiausia gimė Rusijoje!

Atsiminkite: pranciškonų, marjonų, social-demokratų, sandariečių ir tautininkų lyderiai, kurie taip šlykščiai drabsto purvais tarybinius rusus, mieliai broliausai su tais rusais, kurie niekina Tarybų Sąjungą!

Tegu tik kuris Tarybų Sąjungos veikėjas rusas pasisakys prieš tarybinę santvarką, matysite, kaip lietuviškieji „veiksniai“ jį apsisakabins ir pabučiuos!..

Kai kurie „veiksniai“ šitaip sako: lai Lietuva būva socialistinė, tik tegu ji pasitraukia iš Tarybų Sąjungos, tai mes tuomet ją remsimė!

Bet Čekoslovakija neįeina į Tarybų Sąjungą, ten nėra ir rusų, tačiau čekiškieji „veiksniai Amerikoje“ taip šali taip pat juodina, kaip lietuviškieji Lietuvą.

Kinija nėra Tarybų Sąjungos dalis, ten nėra rusų valdininkų, tačiau kinieškieji „veiksniai“ JAV spiudavo piovimo stakles, ir tt., ir tt. Klaipėdoje veikia didžiulė laivų statykla, Naujojoje Akmenėje — moderniškas cemento fabrikas. Neseniai ant Nemuno buvo užbaigta

Kiekvienam turėtų būti aišku: Lietuva, nebūdama Tarybų Sąjungos sudėtyje, negalėtų būti socialistinė.

Lietuva, nebūdama Tarybų Sąjungos sudėtyje, negalėtų daryti tokio milžiniško progreso ekonomikoje ir kultūroje. Ji neturėtų Kauno hidroelektrinės, neturėtų Naujosios Akmenės, neturėtų laivų statyklos, neturėtų daugelio, daugelio fabriku, kokius šiandien turi.

Atsistok nūnai „strategiškesnėje“ pozicijoje prie geležinkelio ir stebėk: milžiniški, ilgi traukiniai, kurų vagonai kupini visokių reikalingų mašinų ir kitokių svarbių medžiagų, bėga ir bėga į Lietuvą! Tai vis iš kitų tarybinių respublikų traukiniai! Be kitų tarybinių respublikų pagalbos pati viena Lietuva jokiu būdu negalėtų žengti į priekį tokiais žingsniais, kokiais žengia, — nei ekonomikoje, nei moksle, nei kultūroje.

Į Vilnių, Lietuvos sostinę, atvyksta labai daug visokių darbuotojų ir veikėjų iš kitų tarybinių respublikų — atvyksta jie čion visokiausiais reikalais: moksliniais, kultūriniais ir ekonominiais. Būdami Lietuvoje, jie, lietuvių kalbos nemokėdami, kalba rusų kalba—kalba, tarnaujanti ryši visoms tarybinėms tautoms.

Tie rusai, kurie Lietuvoje pastoviai ar laikinai gyvena, lietuvių kultūrai, lietuvių kalbai, Lietuvos liaudžiai niekuo nekenkia; net jei ir norėtų, negalėtų kenkti, nes tai būtųėjimas prieš lenininį principą: socialistinis turinys, tautinė forma.

—Ar pačioje Lietuvoje yra lietuvių, zurzančių prieš kitataučius?

Taip, yra. Dar yra buržuazinio nacionalizmo perais užsikrėtusių žmonių. Kai kurie jų ta liga savo silpnybės bando pridengti.

Antai Vilniuje girdėjau kalbant dvi moteris, abidvi man pažįstamos: —Vilniuje būtų gera gyventi, jei ne kitataučiai,— šnekoje viena. — Nueik tu į krautuves, į parduotuves, žiūrėk, kas stovi už prekybos stalių? Žydės, lenkės arba rusės. Lietuvei gauti ten vietą progos nėra.

—Gerai, bet ar jūs galėtumėt užimti jų vietą, — prieštaravo antroji. — Ar jūs mokėtumėt susišnekėti su pirkėjais rusiškai bei lenkiškai?

Pirmoji atsakė, kad ji tų kalbų dar nemoka, kadangi neseniai atvyko iš kaimo; gyvena pas savo sūnų inžinierių.

—Taigi, — atsakė jos draugė: — Tos, kurios stovi parduotuvėse už prekybos stalių, moka ne tik parduoti profesiją, o ir tris kalbas, kad galėtų susikalbėti su pirkėjais, kurių čia yra visokių tautų.

Buvau viešnagėje pas džiukus nuo Marcinoniu. Jie jau seniai gyvena Vilniuje, turi tarnybas, taip sakant, gražiai įsikūrę. Kai išliko klausimas dėl to, kad Vilnius dar vis nesąs pilnai lietuviškas, tai šeimininkė (smarki dzūkė!) tarė:

—O kas dėl to vyriausiai kaltas, ar ne patys lietuviai? Tuojau po karo Vilnius buvo beveik tuščias. Valdžia prašė, ragino lietuvius vykti į Vilnių dirbti ir gyventi. O ką daugelis lietuvių darė? Jie ėjo į miškus, jie žudė tuos, kurie

ruošėsi apsigyventi Vilniuje! Jie paklausė „Amerikos balso“ ir patapo banditais, mūsų brolių ir sesučių žudytojais. Na, o nuo kare nukentėję lenkiški, rusiški arba baltarusiški kaimai, — daugelis jų, — paliko viską ir skubėjo į Vilnių apsigyventi...

Žiūrėjau aš į tą dzūkė-šeimininkę, klausiau jos kalbos ir galvojau: „Kiek daug teisingų žodžių čia jims visiems pabėrė!..“

Jiems tik rusai, rusai ir rusai!..

Priešiški tarybinei Lietuvai elementai kvailai kaisioja rusus, tarsi kokį būbą, kur reikia ir kur nereikia. Jie galvoja taip: jų pasekėjai yra kvaili, tai ne-supras.

Mūsų nelaimei, taip, yra tokių, kurie dar nesupranta, dar tiki „veiksnius“, ir net duoda jiems pinigų.

Rašydami apie Lietuvos veikėjus, pareigūnus, jie „sursina“ lietuvius, kad sudarytų didesnį rusų skaičių, daleiskime, KP Centro Komitete. Tūlių lietuviškų pavardžių galūnes jie nukerta, kad atrodytų rusiškoms.

Arba štai kitas pavyzdys. Skaitytojai gal būtų atsimena mano korespondenciją iš Kauno apie paleidimą darban pirmosios Kauno hidroelektrinės turbinos.

Tai buvo labai didelis Lietuvai dalykas!

Po paleidimo ceremonijų, po koncerto Petrašiūnuose, Kaune buvo suruošta vakarienė, kurioje dalyvavo L. K. Partijos ir vyriausybės vadovai, dalyvavo vyriausio hidroelektrinės inžinieriai ir specialistai, dalyvavo ir iš Maskvos atvykę aukšti svečiai, kurių vienas, jei neklystu, buvo visosajunginės ministras. Po užkandžių sekė diskusijos — kalbos, kurios mane labai suįdomino.

LKP ir valdžios vadovai atvirai kalbėjo už tai, kad po Kauno hidroelektrinės užbaigimo reikią kuo greičiausiai statyti šiluminę elektrinę, didžiausią Pabaltijje. Svečiai iš Maskvos buvo kitokios numonės: jie sakė: reikia kuo greičiausiai statyti kitą hidroelektrinę ant Nemuno palei Jurbarką, o vėliau trečią palei Alytų. Diskusijos buvo labai gyvos ir įdomios. Vieni turėjo savo pusėje argumentus, kiti—savo. Bet man vis nebuvo pilnai aišku: kodėl čia taip smarkiai argumentuota?

Praėjus keletui dienų, sutikęs vieną įžymų LKP vadovą, aš klausiau:

—Kodėl jūs priešingai statymui hidroelektrinės ties Jurbarku? Kodėl jūs taip griežtai reikalaujate, kad tuojau būtų pradėta statyti šiluminę elektrinę, hidroelektrinę statybą paliekant tolesniam laikui?

Jis man atsakė daug maž taip:

—Lietuvos pramonė plečiasi nepaprastai greitais tempais; mums pritruks elektros, jei tuojau nesurūpinsime jos pasigaminimu.

Hidroelektrinei pastatyti ima daug laiko, o šiluminę elektrinę, mes galime pastatyti, kokią norime. O mes ryžtamės turėti didžiulę, galingą, — galingiausią Pabaltijje. Ot, dėl to ir vyksta tarp mūsų ir draugų

Maskvoje diskusijos: jie už tai, kad po kauniškes hidroelektrinės intume statyti kitą prie Jurbarko, o mes sakome: pirmiau pasistatykime didžiulę šiluminę elektrinę, tuomet imsimės už jurbarkiškes.

Po to atidžiai stebėjau, kas iš to viso išeis, kurią elektrinę jėgainę Lietuva pirma statysis.

Man jau grįžus į JAV buvo paskelbta Lietuvos spaudoje, kad ten neužilgo bus pradėta statyti šiluminę elektrinę.

Na, ką į tai atsakė „veiksniai“? Clevelandiskėje „Dirvoje“ buvo išspausdintas (pirmame puslapyje!) toks rašinys: Lietuviai labai norėjo statyti hidroelektrinę palei Jurbarką, bet rusai neleido jiems tai daryti; rusai įsakė statyti šiluminę elektrinę!..

Draugystės su rusų tauta vakaras Šakiuose

(Specialiai „Laisvė“)

SAKIAI. — 1960 m. balandžio 23 dieną mokyklos samdytas autobusas nuvažiavo į Kaliningrado srities Černiachovskio miesto I vidurinę mokyklą. Jame surengė direktoriaus ir mokytojų tikslas buvo užmegsti draugystę su rusų tautos moksleiviais ir mokytojais. Svečius černiachovskiečiai priėmė labai šilta ir maloniai. Dar prieš sužinojimą, ko mūsiskiai atvyko, arodė sorto aikštę, kabinetus, muziejų ir kt. Sužinoję, kad mes juos kviečiame, labai nudžiugo ir mielu noru sutiko atvažiuoti. Tik gaila, kad į autobusą tilpo tik apie 35 svečiai, o norinčių susidare šimtai. Prie mokyklos svečius sutiko komjaunimo komitetas. Grojo mokinių dūdų orkestras. Po pirmosios pažinties su svečiais įvyko oficialioji dalis. Kalbas sakė abiejų mokyklų direktoriai, mokiniai, mokytojai. Mūsų mokiniai svečiams įsėgė atminimo ženklelius ir tautines juosteles. Po to įvyko svečių koncertas. Mokiniai grojo, dainavo, deklamavo, atliko akrobatinius pratimus. Labiausiai patiko „rytietiškas vaidelis“. Koncertas pilnai pateisino žodį „puikus“. Pasibaigus svečių koncertui pasirodė mūsiskiai, o vėliau ėjome vakarieniam. Prieš ėjimą akrobatinių buvo šokiai. Daugelis mokinių svečius vedėsi nakvynei į namus. Jų tarpe buvau ir aš. Pasisėdėjau du X klasės mokinius. Svečiai nakvyne buvo patenkinti. Papusryčiai ėjome į mokyklą. Čia radome dalį mokinių šokant. Įvyko krepšinio varžybos tarp svečių ir mūsų komandų, kurios baigėsi svečių pralaimėjimu 28:58; černiachovskiečiai mūsų mokyklos mokinius pakvietė į svečius derliaus šventės metu. Sekmadienio vidurdienį svečiai paliko mūsų mokyklą. Užsimezgė nuoširdumo draugystė.

Stasys Povilaitis

KODĖL REIKIA PLAUTI BULVES

Bulvės dažnai būna užkrėstos įvairiais mikroba ir žarnų kirmėlių kiaušinėliais. Bandymais nustatyta, kad vidutiniškai kas dešimtą bulvę jais yra užkrėsta. Todėl prieš lupant bulves, jas reikia švariai nuplauti. Jokių būdu negalima į krepšį, kuriame nešamos bulvės, dėti kitus maisto produktus, o ypač duoną.

Vilniaus totoriai

Vilniuje, šiaurinėje miesto dalyje, kur sueina Lukiškių, Obuolių ir Lentpiūvių gatvės, senų topolių paunksmėje stūkso medinė totorių mečetė. Greta jos—kapai. Akmeninių antkapų užrašai byloja, kad tai XIV amžiaus totorių kapų liekanos. Seniau jie buvo žymiai didesni. Gražesnė buvo ir senoji Vytauto laikų mečetė. Dabartinė pastatyta jau XIX amžiaus antroje pusėje.

Lietuvoje totoriai gyvena labai seniai. Žinoma, kad jie kovėsi didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino pulkuose. Bet daugiausia jų pas mus apsigyveno, viešpataujant didžiajam kunigaikščiui Vytautui. 1397 metais Vytautas nugalėjo totorius ir dalį jų, kaip belaisvius, perkėlė į Lietuvą. Jis suteikė totoriams visokių privilegijų ir vienus apgyvendino pačiame Vilniuje, Lukiškių priemiestyje (apie dabartinę Lenino aikštę), kitus — prie Vokės upės, Trakuose ir kitur.

Daug totorių tarnavo Vytauto kariuomenėje. Būdami puikūs raiteliai, atkaklūs ir patvarūs mūšiuose, jie sudarė taip vadinamą Vytauto „totorių sargybą.“

V. Šaulys

Didieji ežerai

Tarpe Kanados ir šiaurinė Jungtinių Valstijų dalies yra penki Didieji ežerai. Didžiausias iš jų perior, kuris užima 8 ketvirtainių mylių plotą. Seka Huron, Michigan, Ontario ir Erie. Visi penki užima 287,700 kvadratinę mylių plotą. Tai tikros juodos.

Didieji ežerai jungiasi su didžiu St. Lawrence upe. Prieš metus laiko Jungtinės Valstijos ir Kanada St. Lawrence upę pagilino įrengę kanalų, sluzų ir atidarė taip vadinamą „Seaway“ — vandens kelią. Todėl jūriniai laivai gali pasiekti Čikagą ir kitus miestus prie Didžiųjų ežerų.

Tik Michigano ežeras yra visas Jungtinių Valstijų teritorijoje, o kiti keturi dalinai priklauso JAV ir Kanadai.

MOISEJEVO TRUPĖ VYKS AMERIKON

Maska. — Impresario Sol Hurok susitarė su TSRS vyriausybe, kad vėl į Jungtines Valstijas atvyktų Igoro Moisejevo šokėjų trupė, kuri 1958 metais taip labai patiko amerikiečiams. Kartu atvyks ir paskilbęs pianistas Svetoslav Rikteris.

CUKRUS AR SPIRITAS?

Šuo priverstas bėgioti narve. Per dieną, normaliai maitinamas, jis lengvai nubėgdavo 24 kilometrus ir netgi didėję su svoris. Kuomet jo maisto racione cukrus buvo pakeistas vardeiniu amieštu spiritus darbingumas sumažėjo: jis dabar nubėgdavo tik 18 km ir labai sulyso. neaiški alkoholio žala žmogaus organizmui?

3 pusl. Laisvė (Liberty). Antrad., birž. (June) 21, 1960

Mirtis užgesino tautos dūjas,
Ir tu jau negyvi — negyvi pas mus.

Nes, gese, išnyko visų mūsų sapnai,
Bet tu jau gyvi, kad tu gyvenai.

Tos žvies — ne ledas — neturp, nepražus,
Draugijos atsiminimas paliko gražus!

Domininkas J. Burba

mirė June 21, 1959

Juzė Burbienė
Amilija ir Vladas Juškevičiai
Marytė ir Motiejus Zoubrai
Stamford, Conn.

BROCKTON, MASS.

JUOZAS SHIMAITIS

Mirė birželio 5, 1960

Reikšmingą širdingą užuojautą velionio broliui
George Shimaitis, taipgi ir kitiems giminėms.

F. ir K. Čerėskai	T. Kaminskiene
K. Kalvytėnė	G. Puidokas
A. Chestnut	B. Lapinskiene
M. Valant	J. Grigas
A. Kukaitienė	E. Rendzeviciene
E. Zaleckaitė	K. Sireikienė
M. Gutauskiene	A. Skirmontas
K. Istupas	P. Krukonis
W. Kelley	E. Čerkasienė
J. Waitekūnas	F. Kaulakis
A. Mincekaitė	A. Radzeviciene
J. Neverauskas	G. Stepanauskas
M. Beneviciene	

Kai sualsavo jūra

(Tąsą iš ketvirtos pusl.)

Ižymus sekmadienis

Kauno HES valdymo pul-
tas įrengtas giliai betoni-
nėje užtvankoje. Net nuo-
staba! Tai šviesas, šiltas
ir didelis, parketu klotas
kambarys, su telefonais ir
poliruotais stalais. Ir visa
tai įrengta giliai po vandeniu!
Valdymo pulto kam-
barys — tarsi povandeni-
nis laivas — su gelžbetoni-
nėmis sienomis.

Pamainos inžinierius Ge-
dimiras Stankevičius, jau-
nas, apysmulkio veido su-
valkiotis, šį rytą gerai nu-
siteikęs. Vandens pakanka-
mai. Visos turbinos suka-
si pilnu galingumu. Ilgai
laukta akimirka atėjo. Van-
dens kiek nori!

—Ligi vandens sukaupi-
mo pradžios tepagamino-
mo 30 milijonų kilovatvalan-
džių, — sako jis, — Skai-
čiuoju nuo lapkričio mėne-
sio pradžios, kai sudžugė
pirmoji... O užvakar da-
vėm pusę milijono, vakar
800,000... O šiandien, tur-
būt, bus ir milijonas.

Pulto prietaisų žalios ir
raudonos akutės nebyliai
pasakoja, kad įjungtos lini-
jos į Kauną, Šiaulius, Vil-
nių ir Klaipėdą. Į tuos
miestus srūva HES šviesa,
HES energija, HES galybė.

Besikalbant su pamainos
inžinieriumi, melodingai
sudžugė telefonas. Iš žem-
siurbės, plūduriuojančios
Nemune, kalbėjo susijaudin-
ęs balsas.

—Mūsų žemsiurbė labai
blaško... Frezas nepasiekia
dugno. Galime nutrūkti...
Iš kur tiek daug vandens?

Inžinierius Stankevičius
atsakė į ragelį:

—Kabinkitės stipriau už
dugno. Patikrinkite inka-
rų grandines. Turbinos
puikiai sukasi. Vanduo li-
gi vidurnakčio nesumažės!

Ir, smagiai šypsodamasis,
jis pasakė žemsiurbės ba-
germeistrui:

— Inkaruokitės! Inka-
ruokitės! O tai, ko gero,
nuplaukite tolyn... Ir dre-
fuosite, kaip keturi didvy-
riai okeane. Neišsigąskite...
Nuo Petrašiūnų ligi Ame-
rikos tolokai. Pakeliui tik-
riausiai užklūsute už Lam-
pėdžių ledų...

O sekmadienis hidroelek-
trinėje buvo labai įžymus.

Beveik visą Lietuvą ap-
tarnavo HES.

—Inž. Stukas, hidroelektri-
nės direktorius, apie tai no-
riai papasakojo smulkiau.

—Sekmadienį Šiaulių
elektrinę visai sustabdė.
Nedirbo ir Vilniaus. Di-
dele dalimi "ilsėjosi" šil-
minės elektrinės Kaune,
Klaipėdoje. Šie miestai nau-
dojo mūsų energiją. Jūs
suprantate, koks -ekonomi-
nis efektas!? Kuras, rei-
kalingas toms elektrinėms,
liko nesudegintas. Jį pava-
davo Nemuno vanduo! Tą
dieną viso respublikos elek-
tros ūkio savikaina žymiai
krito.

Štai kada stipriai suals-
avo naujoji jūra, sukurta
žmonių laime!

Ramsey, N. J. — Susidau-
žė lėktuvas ir užsimušė la-
kūnas L. P. McKinney.
Lėktuvas nukrito visai ar-
ti mokyklos, kurioje buvo
537 vaikai.

Lawrence, Mass.

Per dvi savaites, penkta-
dieniais, televizijoje rodė
filmą apie Sacco ir Van-
zetti. Buvo rodomi faktai,
kad tie du italų tautybės
žmonės, veikę unijoje, kai-
raus nusiteikimo, buvo ne-
kalti. Prieš juos kaltinimą
sufabrikavo, būk jie nušovė
vieno fabriko algų išmokė-
toją.

Filmas paruoštas pasire-
miant advokato surinktais
faktais. Parodo kreivus
liudininkus. Bet tuos žmo-
nes išlaikė kalėjime per 7
ir pusę metų, o vėliau elek-
tros kėdėje nužudė. Mat,
teisėjas ir gubernatorius
užsispyrė su jokiais faktais
nesiskaityti ir ant savo pa-
statė. Filmas parodo, ko-
kią "teisybę" darbo žmonės
gauna mūsų teismuose.

Massachusetts valstijos
seimelio narys E. J. Don-
lon įnešė rezoliuciją, kad
šis filmas būtų sulaikytas,
nes jis būk "pažeidžia" a
Mass. valstijos teisėjus." Mat,
kas jam rūpi. Nekaltų
žmonių nužudymas jam
nieko nereiškia.

—:—

Nuo 1950 metų Lawrence
miestas sumažėjo 11,000 gy-
ventojų, jų tarpe 6,694 bal-
suotojų. Tai miesto "tė-
vai," kad turėti pakanka-
mai įplaukų, pakelia po \$5.-
40 ant kiekvieno tūkstančio
nuosavybių vertės taksus.
Tas atsilieps ir į rendau-
ninkų kišenes, nes savininkai
bus priversti kelti renda.
Gyventojais padidėjo Me-
thuen, Andover, No. Ando-
ver ir Salem miestai.

—:—

Birželio 11 d. L. P. Klu-
bas, pasidarbavus mote-
rims, buvo surengęs pare-
naujam gospodoriui Siupet-
riui. Žmonių prisirinko
apsčiai. Moterys turėjo ir
programą, palinksmino su-
sirinkusius. Klubo pirmi-
ninkas J. Stunza pasakė
kalbą. Kalbėjo M. Zaut-
rienė nuo Sv Onos drau-
gijos, S. Penkauskas, LDS
kuopos pirmininkas. Pa-
rengimui pirmininkavo Bla-
zonienė. Šupetriai tarė pa-
dėkos žodį rengėjams ir su-
sirinkusiems.

—:—

Liepos 3 d., Ramova Par-
ke, Montelloje, įvyks "Lais-
vės" paramai metinis pik-
nikas. Iš Lawrence vyksi-
me busu. Kurie tik norite
važiuoti, tai užsakykite
vietą iš anksto. Kelionė į
abi puses tik \$2. Komisi-
joje yra J. Kuodys, Ignas
Čulada ir S. Penkauskas.
Matykite bile kurį iš mūsų.
S. Penkauskas

Binghamton, N. Y.

Mūsų miesto ligoniai ir
kurie jau sveiksta

Drg. Nellie Strolienė buvo
smarkiai susirgusi šalčiu,
turėjo šauktis gydytoją į
namus. Per porą savaičių
negalėjo išeiti iš namų. Ji
yra veikli LDS ir Moterų
klubo narė.

Evos Čekanauskienės šei-
ma irgi buvo susirgus šal-
čiais — vyras, duklė, žen-
tas ir anūkal...

Anna Baka, Povilo Mi-
kolainio duklė, irgi serga
su sužeista ranka, taipgi
koja. Yra po gydytojo
prižiūra. Bet, kiek man
žinoma, vieni ligoniai eina
sveikyn, o kiti jau susveiko
ir dirba.

Ilgas laikas kai serga Mr.
Jaksevičius. Yra pusiau pa-
ralyžiuotas, randasi savo
namuose.

Taipgi serga cukrine liga
Mrs. E. Okuleviciene. Ran-
dasi savo namuose. Aplan-
čiau ją. Kadaise yra bu-

vusi Moterų klubo narė ir
padirbėdavo parengimuose.
Ji labai prašo, kad mes ją
aplankytime. Sako, labai
nuobodu, kada reikia sirgti
ilgai ir negalima išeiti iš
namų.

Džiugu matyti tuos, ku-
rie pasveiko, o kurie dar ne,
tiems linkiu greit pasveikti.

Josephine

Iš LLD kuopos Moterų
skyriaus-klubo susirinkimo,
įvykusio birželio 14 dieną

Narių mažai dalyvavo.
Kai kurios draugės nesvei-
kuoja, o kitos gal dėl pras-
te oro nepribuvo. Buvo
daug lietaus per visą dieną
ir vakarą. Kurios dalyva-
vo, apdiskusavome svarbius
Klubo reikalus. Nutarta
rudenį rengti parengimą su
paveikslais iš Lietuvos.
Taipgi pakviesti LDS 6 kp.

į rengimą. Į komisiją iš-
rinktos yra: A. Wellus, A.
Žemaitienė ir M. Kulbienė.

Nutarta ateinančių susirin-
kimą laikyti rugpjūčio mė-
nesį. Liepos mėnesį susi-
rinkimas neįvyks dėl tam
tikrų priežasčių.

Po susirinkimo mūsų Klu-
bo komitetas pavaišino mus
su arbata, vynu ir gardė-
siais. Visą parūpino M.
Kulbienė, A. Maldaikienė,
A. Wellus. Kadangi pri-
puolė A. Klimo gimtadi-
nis, tai mes padainavome
jam "Happy birthday to
you" ir užbaigėme vakarą
linksmai. Didelis dėkui
draugėms už vaišes.

Teko sužinoti liūdną ži-
nią iš "Laisvės," kad mirė
draugės Anna Rogers gyve-
nimo draugas Peter Ro-
gers birželio 13 d., Clevel-
lande. Mes, kurios pažis-
tame Anna Rogers asme-
niškai ir kaip koresponden-
tę ir veikėją, reiškiamo jai
širdingą užuojautą liūdesio
valandoje.

J. K. Navalinskiene,
Mot. Kl. koresp.

PHILADELPHIA, PA.

HELP WANTED—FEMALE

HOUSEKEEPER

Gen. Laundry, Asst. with cook-
ing, 30-40 yrs. Live in. Own room,
bath and TV. Air-cond. bedroom.
Exp. & Rec. ref. Adult family. Re-
fugees accepted. Call ML 2-9867.
(49-50)

DETROIT, MICH.

Šiuomi pranešame, kad Detroito pažangiosios organi-
zacijos rengia spaudos paramai gegužinę (pikniką), ku-
ris įvyks sekmadienį, liepos-July 17 d., Urbontienės dar-
žė, Beach Nut Grove, prie Middle Belt kelio.

Visi suprantame, kaip mums pažangiečiams yra svar-
bu palaikyti savo spaudą, kuri teiktų visuomenai teisin-
gas žinias iš viso pasaulio šalių, taipgi ir iš Amerikos
darbininkų judėjimo bei kovų už geresnę ateitį. Todėl
kviečiame visus atsilankyti į šį pikniką ne tik iš Detroito,
bet ir iš tolimesnių kolonijų. Rūpinkimės visi palaiky-
mu savo spaudos.

Rengimo Komisija

LIETUVIŲ GYVENIMAS LIETUVOJ IR AMERIKOJ

1. **LIETUVA ŠIANDIEN**—tai nedidelė knyga puslapias, bet labai
didelė ir stipri savo turiniu, nes joje labai teisingai pasako-
ma ir daugybė nuotraukų parodoma, kaip atrodo socialistinė
Lietuva, jos žmonės ir gyvenimas; pasakoma ir parodoma žmo-
nių, kurie ankšči Lietuvoje 1959 m. ir viską matė savo akimis,
jautė savo širdimi ir patyrė savo objektyviu protu. Kiekvienas
lietuvis turi šita knygą įsigyti ir platinti — juo labiau platinti
tarpe tų, kurie yra suklaidinti atžagareivių spaudos melais.
95 pusl. Kaina \$1.00.
2. **AMERIKOS LIETUVIAI IR ANGLISKŲJŲ SKOLINIŲ ŽODY-**
NAS—Amerikos lietuvių laikraščiu, knygų, mokyklų, parapijų,
kalbos ir kultūros labai įdomus aprašymas. 366 psl. Kaina \$2.00.
3. **AIRDIES ROMAI** — pirmasis lietuviškas romanas apie širdį.
449 psl. Kaina \$2.00.
4. **SLIAPTARNIAI** — didžioji Amerikos lietuvių gyvenimo knyga.
652 psl. Kaina \$2.00.
5. **ČIKAGOS ŠEŠELIAI** — nuogoro gyvenimo vaizdai. 316 psl.
Visos 5 knygos sykiu tik \$5.00 oia arba ir Lietuvoje.
Persiuntimo kaštus apmokame.

Rašykite: Dr. Alg. Margeris, 3325 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

5 p.-Laisvė (Liberty)—Antrad., birž. (June) 21, 1960

Gardner, Mass.

Liūdnas prisiminimas

Prieš dvejus metus, liepos
5 d. mirė Viktorija Matu-
kienė. Paliko nuliūdime vy-
rą Joną, dvi dukteris, du
sūnus, brolių, gyvenančių
Worcesteryje, 11 anūkų ir 9
proanūkus. Palaidota šv.
Jono kapinėse. Velionė la-
bai mylėdavo skaityti "Lais-
vę."

Viena duklė ištekęsusi už
Wm. Wilson, gyvena Ash-
burnham, Mass., antra—už
Blair Lahr ir gyvena Iowa
valstijoje. Sūnus Albertas,
vedęs su Petronėle Bart-
kiūte, gyvena Gardner, o
antras, vedęs su Lena Ma-
lanson, gyvena Fitchburg,
Mass.

John Matukas

Kas naujo vyksta Turkijoje?

Ankara. — Militaristai,
kurie nuvertė Menderes re-
žimą, sudarė iš 38 kari-
ninkų Tautinės Vienybės
Komitetą. Komitetas pa-
skyrė ministrus. Taipgi pa-
ruošė ir naują Turkijos
konstituciją. Kada bus iš-
rinktas naujas parlamen-
tas, tai šis komitetas ati-
duos jam galią ir pusiain-
kins.

Komitetas paskyrė 30 tei-
sėjų, kurie teis buvusį pre-
zidentą Celalą Bayarą ir
premierą Admaną Mende-
resą, taipgi jų artimus sa-
lininkus.

Sako, kad turkai aukoja
aukco ir kitokius daiktus
šalies izdo pataisymui. Pra-
neša, kad 7,000 naftos dar-
bininkų aukojo tam reika-
lui po dienos uždarbį.

TURKIOJE PAGERBĖ KRITISIUS STUDENTUS

Ankara.—Dabartinė Tur-
kijos vyriausybė iškasė 5
studentų kūnus, kurie kri-
to demonstracijų laiku ir
juos iškilmingai palaidojo.
Laidotuvėse dalyvavo apie
50,000 žmonių ir naujoji vy-
riausybė. Kritusių yra
daug daugiau, bet šiuos lai-
dojant jie visi buvo pa-
gerbti.

Tokio. — Minia atakavo
JAV diplomatijos automo-
bilį.

Varšuva. — Laiveliui ap-
virtus Dunajec upėje prigė-
rė trys mokytojai ir 18 ma-
žamžių vaikų.

Seoulas. — Šiaurinės Ko-

rėjos kariai apšaudė lėktu-
vą, kuris buvo "nuklydęs"
į jos teritoriją. Lėktuvas
buvo JAV, bet su Jungti-
nių Tautų ženklais.

Vakacijos pas Bekampius

Vanduo Atlantike šiltas, vieta gera, patogi vakaci-
joms. Atsilankę nesigailėsite. Kviečia atvykti,

J. A. ir ELZ. BEKAMPIAI

147 13th St., Avalon, N. J.

Laisvės Piknikas

Rengia Massachusetts Lietuvių Organizacijos

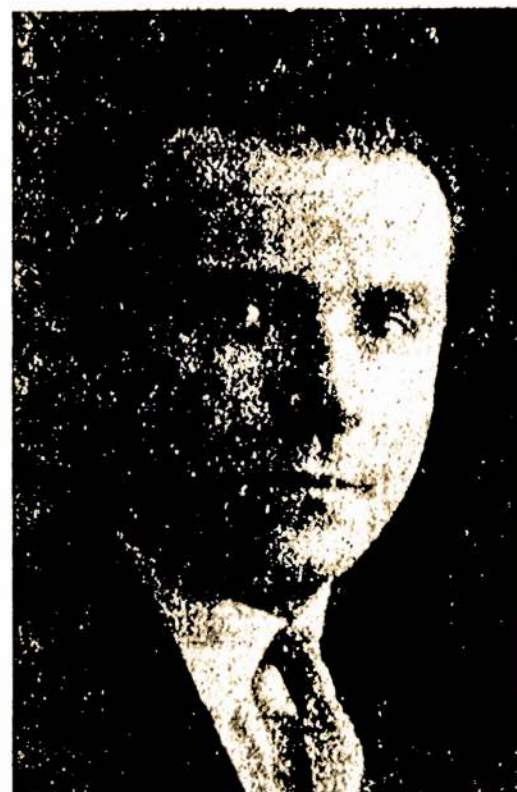
Ivyks Sekmadienį

LIEPOS 3 JULY

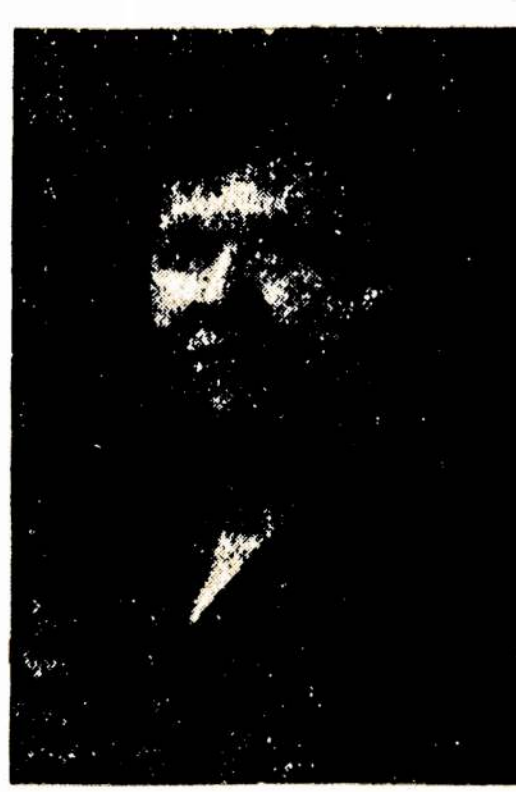
Piknikas Bus Gražiamė

Ramova Parke

Claremont Ave., Montello, Mass.

Jonas Sabaliauskas
Tenoras

Ona Dirvelienė
Sopranas

Puikią dainų programą sudarys

Muzikas Jonas Dirvelis

Atliks garsieji dainininkai

Ona Dirvelienė ir Jonas Sabaliauskas

Pianu akompanuos Helen Janulytė-Smith

Visi programos dalyviai iš Worcester, Mass.

TAIPGI BUS IR SPORTO PROGRAMA

Parkas atdaras nuo 11 val. ryto iki 11 val. vakaro

Programa prasidės 5:30 val. vakare

ART MASON'S ORCHESTRA NUO 4 VAL.

Namų gaminimo geri valgiai

Bus daug svečių iš tolimų kolonijų. Būkite piknike,
susipažinkite ir pasilinksminsite su jais.

Busai į "Laisvės" pikniką

Prašome gerai įsitęmyti nurodymus ir kreiptis kaip
nurodoma užsisakymui vietų važiavimui į "Laisvės" pik-
niką liepos (July) 3-čią dieną Montello, Mass.

LAWRENCE ir METHUEN

Kelionė į abi pusi \$2.00. Užsakyti vietų iš anksto
kreipkitės į busų komisiją—J. Kuodis, J. Chulada, tel.
33064. Taipgi galite patefonuoti S. Penkauskui: 55809.
Prašome nesivėluoti užsakymui vietų.

HAVERHILL

Matykite A. Kazlauską arba J. Masevicių, nes jie yra
busų komisijoje.

Piknikas bus naujoje vietoje: Ramova Parke. Gražus
parkas, gera sal šokiams. Už buso bilietą
reikia užsimokėti iš anksto.

SO. BOSTON ir APYLINKĖ

Busas išeis iš So. Bostono nuo 318 W. Broadway
12-tą valandą dieną. Kelionė į abi pusi \$1.50.
Nesivėlinkite, nes busas išeis paskirtu laiku.

A. Dambrauskas

Ivairios Žinios

Montgomery apie Liaudies Kiniją

Londonas. — Sugrįžo iš Kinijos anglų fieldmaršalas Montgomery. Jis sako, kad tik didžiausi ignorantai gali mąstyti apie kinus, kaip apie "labai atsiliksčius, tamsius ir žiauriai išnaudojamus." Nauja Kinija griežtai skiriasi nuo senosios. Montgomery pasijuokė iš amerikiečių korespondentų, kurie nuvyksta į anglų Hong Kongo koloniją, nusineama prie Kinijos sienos ir paskui raso. "Ir ką jie ten gali pamatyti?," sako Montgomery.

Fieldmaršalas sako, kad kiniečiai labai nusistatę prieš Jungtines Valstijas už tai, kad jos remia Čiang Kai-šeką ir suokalbinauja su Japonija.

Afrikos valstybių konferencija

Adis Ababa, Abisinija (Ethiopia). Parlamento rūmuose susirinko šimtas delegatų nuo 11-kos nepriklausomų Afrikos valstybių. Konferencijoje kalbėjo ir Haile Selassie, Abisinijos imperatorius.

Jis atsargioje kalboje smerkė Suvienytos Pietų Afrikos vyriausybę už negrą persekiojimus ir šaudymus.

Konferencijoje yra skaitlingiausia delegacija nuo Jungtinių Arabų Respublikos.

AR TEN TAIP BUVO?

Vaišava. — Amerikos komercinės spaudos korespondentai rašo, kad mieste Zeliona Gūra, lenkų Silezijoje, įvyko susirėmimas religinių fanatikų ir policijos. Sakoma, kad vyriausybė pavertė vieną parapijos namą į svetainę. Kada darbininkai susirinko į perremontavimui, religiniai fanatikai tam priešinosi.

SAKO, KAD MOTERYS IŠIRINKS PREZIDENTĄ

Washingtonas. — Mrs. Clare Williams, Respublikonų partijos direktorė veikimui moterų tarpe, sako, kad būsimajį JAV prezidentą iširinks moterys. Iš visų galinčių balsuoti moterų sudaro beveik 52 procentus.

VISI SUSITARIMAI JIEMS "NEGERI"

Washingtonas. — senatoriai Clair Engle, iš California, ir E. Gruening iš Alaskos kelia triukšmą prieš dvylikos valstybių susitarimą Antarktikos reikalais. Kaip žinia, dvylika valstybių, jų tarpe ir JAV, susitarė nesisavinti Antarktikos plotų ir ten neįsteigti karinių bazių.

AR GALIMA NEKVĖPUOTI 5 MIN.?

Sulaikyti kvėpavimą, paprastai, galima pusei minutės. Bet iš anksto keliolika kartų giliai įkvėpus iš kvėpų, galima ir ilgesnį laiką nekvėpuoti. Tai atsitinka todėl, kad gilaus kvėpavimo metu iš kraujo pašalinama didelė dalis anglies dvideginio; kol kraujyje jo vėl neprisirenka, nereikia ir kvėpuoti. Tuo naudojami nardytojai. Nėšis kartais pavyksta nekvėpuoti daugiau kaip 5 min.

Atskrido į New Yorką "Nojaus arka"

Yra pasaka apie Nojaus arką, kurioje jis visus Žemės gyvūnus išgelbėjo nuo tvano. Pasaka negudri, nes surinkimui visų žemės gyvūnų būtų reikalinga ne laivė, o milžiniško ploto. Taipgi yra tokių gyvūnėlių, kurių net ir dabar mokslininkai, su visokiais prietaisais, negali lytiškai atskirti.

Į New Yorko International orlaukį atskrido lėktuvas iš Tailando. Jis gali vežti 32,000 svarų krovinį. Vieno kartu atvežė: septynis drambliukus, du Bengalio tigrus, 15 didelių smauglių, 1,300 beždžionių, 3 laukinės kates, 100 gyvačių, o jų tarpe 10 labai pavojingų kobra.

PAVARĖ IŠ DARBO PROF. LEO KOCH

Champaign, Ill. — Illinois universiteto viršininkai pavarė iš darbo biologijos mokslo profesorių Leo Koch. Kaltina jį, kad jis studentų laikraščioje rašė už jaunų žmonių lytinę sušienimą, dar pirm negu jie formaliai apsisveda. Taipgi rašė, kad jauni žmonės gali gauti iš valstinių ir nuo daktarų patarimo apsisąngiojimai nuo neštumo.

NESUSIKALBA

Washingtonas. — Po įvykių Japonijoje senatoriai ir kongresmanai savo tarpe nesuranda bendros kalbos. Vien iš jų reikalauja dar daugiau pinigų skirti apsiginklavinimui. Kiti, kaip demokratas Otto E. Pressman, iš Louisiana, priešingi. Jis priešingas pridėti pinigų ir užsienio pagalbai. Tarpe kitko jis sakė: "Mes negalime nusipirkti sau bičiulių."

KAS GRIAUNA AKROPOLĮ

Per pastaruosius beveik trejus metus 2500 metų senumo architektūros paminklai ant Akropolio kalvos — Partenonas, Propilejus ir Erechtejonas — ėmė iiti žymiai greičiau, negu ankstesniais metais.

Atsakingų archeologų ekspertų komisija nustatė, kad šio irimo priežastis yra beveik 60 proc. padidėjęs Atėnų atmosferos radioaktyvumas. Netrukus bus pradėta visa eilė tyrinėjimų, kuriais bus bandoma moksliškai įrodyti šią priežastį.

Susižeidė J. Dainius

Praėjusią savaitę skaudžiai susižeidė Juozas Dainius, seniau dirbęs "Laisvės" spaustuviėje. Jisai norėjo nukirsti medžio šaką prie savo namų, pasistatę ilgas kopėčias ir užlipęs ant atmosferos radioaktyvumas. Netrukus bus pradėta visa eilė tyrinėjimų, kuriais bus bandoma moksliškai įrodyti šią priežastį.

Dainiai dabar gyvena New Jersey valstijoje. Jei kas norėtų susižinot su juo, gali rašyti šiuo adresu: J. Jordan, P. O. Box 47, Three Bridges, N. J. Linkiu Juozui greit pailsėti.

JUOZAS BANAITIS

Mirė birželio 9 d., 1960 metų
Flushing, L. I.

Reikiame užuojautą draugam Pranaičiams ir jų šeimai.

J. Rušinskas
A. ir O. Malinauskai
J. ir V. Pranaičiai
I. ir K. Levana
A. ir O. Vinickai

Eva Kittler
U. Bagdonienė
Good Friend
Good Friend

Binghamton, N. Y.

Iš LDS 6 Kp. susirinkimo

Birželio 6 d. įvyko LDS 6 kuopos susirinkimas, kuriame narių dalyvavo nemažai, daugiausia draugės moterys. Būtų labai malonu matyti, kad ir draugai vyrai pradėtų lankyti LDS 6 kuopos susirinkimus.

Kuopos komiteto raportai išklausyti ir priimti. Finansų sekr. pranešė, kad įdėvė čekį drg. I. Vareikai, kuris buvo pilnai patenkintas. Taipgi sakė, kad ši mėnesį nėra nei vieno nario, užsimaldavusio pašalpon. Tai džiuginantis dalykas, kad 6 kuopos nariai laikosi tvirtai sveikatoje. Taip ir reikia.

Nors pas vietos lietuvių yra pageidavimas, kad šios vasaros sezono būtų suruošti draugiško pobūdžio išvažiavimai, kur būtų patogu susirinkti draugams ir visiems bendrai pasilinksinti atvirame ore, pasigėrėti gražia vasaros gamta, bet, kiek žinoma, tokiems išvažiavimams, kol kas, tokių planų niekas nedaro.

LDS 6 kp. narių dėmesiai

Sekantis LDS 6 kuopos susirinkimas įvyks savaitė vėliau. Pripuolanti diena, kurią susirinkima yra liepos 4. Tą dieną yra visai šalia šventė: manoma, kad nariai norės aplankyti draugus ir praleisti laiką su draugais, o antras svarbus dalykas, tai 4-ros komiteto narės bus išvažiavusios dalyvauti LDS 14-tame seime. Tai svarbių priežastys, dėl kurių susirinkimas neįvyks. O pirmadienį, liepos 11 d., A. Klimo studijoje, pradžia 7:30 val. vakare bus labai svarbus LDS 6 kuopos susirinkimas, nes delegatės jau bus sugrįžusios iš 14-to seimo ir išduos raportus, tad svarbu visiems nariams dalyvauti ir užgirsti svarbių žinių apie mūsų garbinamos organizacijos darbuot. Lauksime skaitlingo susirinkimo.

Delegatės ruošiasi kelionei

LDS 6 kuopos delegatės — P. Jasilionienė, A. Maldakienė, J. K. Navalinskienė, A. Zemaitienė ir O. Welis — rupestingai ruošiasi kelionei į LDS 14 seimą, kuris įvyks liepos 1 ir 2 dienomis. Šios draugės, įvertindamos organizacijos svarbą, vyksta seiman savomis lėšomis, kad atstovauti LDS 6 kuopą. Laimingos kelionės ir geriausios sėkmės seimavoti!

LDS 6 kp. fin. sekr.
Ona Wellus

Paiėskojimas

Aš, Jono Banius, s. Vinco (mėtina Iškakadija Janavičiūtė-Banienė), ieškau savo giminių. Juozo Janavičiaus ir jo šeimos, žmona, trys sūnai ir dukra. Sūnus Kazimieras, dukra Juozepa ir kiti. Prašau pranešti man apie juos. Jonas Banius, Užvenčio rajonas, Vaiguvo paštas, Pikelių kaimas, Lithuania, USSR. (48-52)

Hillside, N. J.

Mirė Jonas Gasparaitis

Birželio mėn. 18 d. čia likosi palaidotas senas gyventojas Jonas Gasparaitis. Jis atvyko į šią šalį 1910 m. ir visą laiką išgyveno Newark ir Hillside, N. J. Senumo buvo 74 metų.

Iš Lietuvos paėjo Radviliškio parapijos, Diržų kaimo. Buvo bežemio sūnus. Tėvas daugiausiai žemę nuo kitų nuomodavo.

Buvo vedęs. Turėjo vieną sūnų. Su žmona buvo persiskyręs, kuri dabar su sūnum gyvena Kalifornijoje. Į laidotuves žmona neatsvyko.

Taipgi turėjo brolį Antaną, kuris irgi buvo progressyvis ir gyveno Hillside. Jis mirė 1943 m.

Jonas pastaruoju laiku gyveno pas broliu Antanienę. Jo laidotuvėmis rūpinosi Topilius Mataitis, jo pusbrolis ir Antanienė.

Jaunose dienose Jonas buvo pusėtinai veiklus ir priklausė ir veikė draugijose. Už tai jo šermėnys ir laidotuvės buvo labai pavyzdingos. Buvo nemažai gėlių apie jo karstą. Ir labai gražus būrys jo draugų ir pažįstamų aplankė jį paskutinį kartą ir atidavė paskutinį patarnavimą, skaitlingai palydėdami į amžiną poilsio vietą, į Evergreen kapines, Hillside, N. J.

Prie jo kapo atitinkamą prakalbėlę pasakė Jonas Gaspiūnas. Palydovai buvo pavaišinti labai skaniais pietumis.

Ilsėkis, Jonai, amžinai. O gyviesiems užuojauta, netekusiems gero giminių ir draugams gero draugo.

Ignas

PRANEŠIMAS

BROCKTON, MASS.
Laisvės spaudos piknikas įvyks liepos 3. Ramova Parke, Claremont Ave. Pradžią 1 val. diena. Programą pildys Worcesterio Aido Choro duetas, vad. Jono Dirvelio. Art Mason's orkestra nuo 4 v. diena. Bus moterų stalas, visokių įvairių valgių ir gėrimų. Kalbės vienas iš Laisvės redaktorių. Iš Bostono važiuojant Rd. Nr. 28, privažiavę pirmą Stop light, sukite po kaire per Howard tiltą, Rd. 37, laisvikių po kaire. Vienas blokas ir Claremont Ave., tuoj matysite Ramova Parką. Geo. Shimaitis (Pik. Kom. Narys). (50-52)

PRANEŠIMAS

Laisvės spaudos piknikas įvyks liepos 3. Ramova Parke, Claremont Ave. Pradžią 1 val. diena. Programą pildys Worcesterio Aido Choro duetas, vad. Jono Dirvelio. Art Mason's orkestra nuo 4 v. diena. Bus moterų stalas, visokių įvairių valgių ir gėrimų. Kalbės vienas iš Laisvės redaktorių. Iš Bostono važiuojant Rd. Nr. 28, privažiavę pirmą Stop light, sukite po kaire per Howard tiltą, Rd. 37, laisvikių po kaire. Vienas blokas ir Claremont Ave., tuoj matysite Ramova Parką. Geo. Shimaitis (Pik. Kom. Narys). (50-52)

6-TAS METINIS VISŲ TAUTŲ

PIKNIKAS

ĮVYKS SEKMADIENĮ

Birželio 26 June

CAMP MIDVALE, WANAQUE, N. J.

Internacionaliai Valgiai

ŽAISLAI, PLAUKIOJIMAI, MENINĖ PROGRAMA

Įžanga \$1.00 (vaikams nemokamai)

Užsakyti busi! vežimui iš New Yorko į pikniką, kainą \$1.50 į abi pusis. Užsaiskykite busę vietą iš anksto. Busui tikietal yra gaunami:

AMERICAN COMMITTEE for PROTECTION of FOREIGN BORN
40 East 21st St., New York, N. Y. Tel. ORegon 4, 5058

Šaunus išleistuvių į Lietuvą parengimas

Dabar jau galima pranešti, kad pirmoji šios vasaros Amerikos lietuvių skaitlinga ekskursija į Tarybų Lietuvą išvyks liepos 7 d. Yra ruošiamos ekskursantams gražios išleistuvės liepos 6 dieną. Visiems puiki proga su vykstančiais Lietuvon draugiškai atsisveikinti ir palinkėti jiems puikiausios kelionės ir laimingo sugrįžimo.

Parengimas su užkančiais ir vaišėmis įvyks

Kultūrinio Centro salėje, kampas 102nd St. ir Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Prasidės 7 val. vakare. Visiems durys atdaros.

Kadangi ekskursija apima visą Ameriką, tai turėsime ir labai tolimų svečių. Pavyzdžiui, dalyvaus net iš San Francisco įžymioji darbe unijų veikėja Sonia Karosienė ir buvusi ilgametė brooklynietė Marie Baltulionytė (Mrs. Strauss).

Rengėjai

Petrui Šolomskui 70 metų

Birželio 22 d. Petrui Šolomskui sukaks 70 metų amžiaus. Tai gražus metų skaičius.

Petras gimė 1890 m. birželio 22 dieną Užugostyje, Trakų apskrityje, Dzūkijoje. Į Jungt. Valstijas atvyko pradžioje 1909 metų ir apsigyveno pas savo giminačius Filadelfijoje.

Tuoįį šis pradėjo mokytis spaustuvininko amato laikraščio "Žvaigždės" spaustuviėje, kurią tuomet leido kun. A. Milukas.

Po poros metų jis nuvažiavo į Wilkes-Barre, Pa., dirbti kunigų leidžiamo savaitraščio "Draugo" spaustuvi. Po kiek laiko šis laikraštis nusikraustė Chicago, kur Petras neturėjo noro važiuoti ir gavo darbą žurnalo "Laisvosios minties" spaustuviėje — žurnalas tuomet buvo leidžiamas Serantone, Pa.; jį leido dr. J. Šliupas.

Iš "Laisvosios minties" spaustuviės Petras atvyko (Jurgis Gegužis jį kvietė) į "Keleivio" spaustuvi, So. Bostone, o už keleto metų nuvyko į "Kovos" spaustuvi, Filadelfijon. "Kovą" uždarius, Petras pradėjo dirbti "Laisvės" spaustuviėje Niujorke.

Draugas

Mirė

Mary Kairukštis, gyveno po 1076 E. 93rd St., Brooklyn, N. Y. Mirė birželio 13 d., Kings County ligoninėje. Laidotuvės įvyko birželio 16 d., Šv. Jono kapinėse.

Velionė paliko vyrą Jurgį, sūnų Peter, dvį dukteris Mildred ir Adelaide, ir du anūkus.

Jurgis Kairukštis yra Laisvės skaitytojas. Šią liūdną žinią pranešė Laisvės raštinė telefonu dukte Mildred.

Lenkas kareivis Liudomir Benedyktowicz, gyvenęs 1844-1926 m., mūšyje neteko abiejų rankų. Bet būdamas berankiu jis tapo piešėju. Pieštuką prisirišdavo prie dešinės rankos liekanos ir piešdavo.

Kurį laiką gyveno Chicagoje, dirbo "Vilnės" spaustuvi, bet Čikaga jam nepatiko, tai grįžo atgal į rytus.

Petras yra pensininkas — tik kai kada padirbamus laikraščio spaustuviėje — dirba tik tiek, kiek įstatymas leidžia pensininkui užsidirbti.

Beje, šiuo metu Petras gyvena pas J. ir G. Dainius, Three Bridges, N. J. Į Niujorką atvyksta tik retkarčiais.

Kaip matome, Petras visą savo subrendusį gyvenimą praleido dirbdamas lietuviškose spaustuose, kur "dulkės jį sužavėjo". Laikraščių spaustuose jis dirba jau per daugiau 50 metų. Ir dėl to Petrą gerbia kiekvienas žmogus, kuriam rūpi lietuviško žodžio palaikymas Amerikoje, kuriam rūpi lietuviška kultūra ir tradicijos.

Petras Šolomskas šiuo metu yra sveikas, atrodo gerai.

Mes linkime jam būti visuomet sveikam ir gyventi dar ilgus ilgus metus. Labai norėtume su Petru kartu atšvesti jo 80 metų sukaktį!

KRISLAI

(Tąsa iš pirmo pusl.)

954 egz. 1,000 gyventojų, ir nuo estų, kurie turi 920 egz. 1,000 gyventojų".

Negerai, negražai. Kodėl lietuviai turėtų būti atsilikę nuo savo kaimynų? Štai dirva gražioms, draugiskoms lenktynėms.

Chicago kunigų marijonų organas protestuoja prieš propagandą, kuri visus mus viliojanti į bendradarbiavimą su Tarybų Lietuva.

As gi niekur nemačiau ir negirdėjau tokios propagandos, kuri vilioja kunigus ir davatkas į kokį nors bendradarbiavimą su Lietuva.

Visiems dabar jau puikiai aišku, kad toji mūsų senoji tėviskėlė labai puikiai apsiolina be tokio bendradarbiavimo. Jai labai rūpi bendradarbiavimas tik su padariais ir nuosirdžiais lietuviais visame pasaulyje. Su religinių pravarų šinkorais joks bendradarbiavimas nereikalingas.

Tos pačios Chicago mensevikų organas skundžiasi kita nelaime. Tarybų Sąjungos pasiuntinybės darbuotojas Laurynas Kapočius, atsakydamas vienam lietuviui, norinčiam nuvykti į Lietuvą, paaiškino, jog jis, nuvykęs į Vilnių ir norėdamas po visą Lietuvą pamandrovoti, turėsias pasitarti su Lietuvos vyriausybe ir gauti iš jos leidimą.

Man tai džiugu. Man tai aišku, kad Lietuvoje Lietuvos vyriausybė yra šeimninkas. Bet tos gazetios redaktorių sūkiai: "Ar tai ne kalėjimo tvarka?"

—:—
Tai įvyko dabar, neseniai, mūsų Amerikoje, Gastonijoje, North Carolina valstijoje.

Nelaimė ištiko jaunuolį Jimmy Small. Skubiai jis tapo nuvežtas į Charlotte Memorial ligoninę. Ten buvo galima jo jauną gyvybę išgelbėti, bet ligoninė atsisakė jį priimti. Be greitos pagalbos jaunuolis mirė.

O jo į ligoninę nepriėmė tik todėl, kad toji ligoninė tik baltiesiems skiriama, o Jimmy buvo juodosios odos jaunuolis.

Nežmoniška, baisu! Bet tokia mūsų pietuose "civilizacija!"

BUSAI Į VISŲ TAUTŲ PIKNIKĄ BIRŽELIO 26

Iš New Yorko miesto į Camp Midvale busai išeis 10 val. ryto nuo East 21st St. (prie 4th Ave.) Buso tikietas (round trip) \$1.50. Piknikas rengiamas Sveiturgimams ginti komiteto paramai. Kviečia visus.

Washingtonas. — Valstybės departamentas sako, kad jis neremia jokio suokalbio prieš Kubos vyriausybę.

HELP WANTED MALE & FEMALE

Reikalinga pora. Privatnis apartamentas. Gera alga. Nuolatinis darbas. Privatiška vaikų diennė mokykla. Westchester County. Žmona prie lengvo maisto gaminimo ir valymo, vyras prie bendro darbo. Reikalingi vairotojo laisniai. Skambinkite LYrie 2-7080. (49-50)

MATTHEW A.

BUYUS

(BUYAUSKAS)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

•••••

Newark 5, N. J.

Mark 2-5172

426 Lafayette St.